

แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
เพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน

โดย

นายกฤษดา ชวนะนันท์

กรรมการผู้จัดการ

บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด(มหาชน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๖

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

คำนำ

จากกระแสการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ AEC ในปี ๒๕๕๘ ทำให้หลายอุตสาหกรรมในประเทศไทยตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านบวก หรือด้านลบ ซึ่งแต่ละอุตสาหกรรมจะต้องหาแนวทาง และกลยุทธ์ในการปรับตัวเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมั่นคง ไม่เว้นแม้แต่อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันที่เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของภาคใต้ ทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานทดแทนที่สำคัญของประเทศไทย ยังคงคาดว่าจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันเนื่องมาจากประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มหลักของโลก ที่มีผลผลิตรวมกันเกือบร้อยละ ๕๐ ของผลผลิตน้ำมันปาล์มทั่วโลก คือ ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบ ปัญหา และแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย เพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน

(นายกฤษดา ชวนะนันท์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีการดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ โครงสร้างภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบ	
   ในประเทศไทย	๖
ภาพรวมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย	๖
ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันโลก	๒๓
ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประเทศอินโดนีเซีย	๓๓
ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประเทศมาเลเซีย	๓๔
สรุป	๓๖
บทที่ ๓ ผลกระทบของอุตสาหกรรมเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	๓๘
ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	๓๘
ภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทยต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโลก	๔๐
ผลกระทบของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต่อการก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจ	
อาเซียน	๔๔
ปัญหาและข้อจำกัดของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย	๔๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
	สรุป ๕๓
บทที่ ๔	
แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเพื่อก้าวสู่ประชาคม	
เศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน	๕๖
แนวคิดในการปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	
ความมั่งคั่งสู่ความมั่นคง	๕๖
	สรุป ๖๔
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๖
	สรุป ๖๖
	ข้อเสนอแนะ ๖๘
บรรณานุกรม	๗๑
ภาคผนวก	๗๓
แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	๗๔
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	แสดงพื้นที่ผลผลิต ผลผลิตปาล์มสดและผลผลิตเฉลี่ยช่วงปี ๒๕๕๓ ถึง ๒๕๕๕	๘
๒-๒	แสดงพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตปาล์มน้ำมันแยกตาม ภาคจังหวัดปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๕	๙
๒-๓	แสดงต้นทุน ราคาที่เกษตรกรขายได้ และจำนวนผู้ปลูก ปาล์มน้ำมันปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๕	๑๐
๒-๔	แสดงเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานทางการค้าของผลปาล์ม	๑๑
๒-๕	แสดงปริมาณผลผลิตปาล์มสดและน้ำมันปาล์มดิบ ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๕	๑๒
๒-๖	แสดงบัญชีสมมูลน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖	๑๔
๒-๗	แสดงปริมาณการผลิตผลปาล์มสดของโลก (หน่วย : ล้านตัน)	๒๕
๒-๘	แสดงสมมูลน้ำมันปาล์มและการเปลี่ยนแปลงปี ๒๕๕๕	๓๑
๒-๙	แสดงราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก	๓๒
๒-๑๐	แสดงราคาผลปาล์มสดในประเทศไทย	๓๒
๒-๑๑	แสดงปริมาณผลผลิตปาล์มในประเทศอินโดนีเซีย	๓๓
๒-๑๒	แสดงปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์ม ของประเทศอินโดนีเซีย	๓๔
๒-๑๓	แสดงผลผลิตผลปาล์มสด และน้ำมันปาล์มดิบของประเทศ มาเลเซีย	๓๖
๒-๑๔	ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศ มาเลเซีย	๓๖
๓-๑	แสดงอัตราการสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย	๔๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๑-๑	ปริมาณการผลิต การใช้น้ำมันปาล์ม และสัดส่วนการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ	๒
๒-๑	ระบบอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย	๓
๒-๒	แสดงจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม และโรงงานผลิตไบโอดีเซล	๑๔
๒-๓	แสดงขั้นตอนการแปรรูปและการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ	๑๕
๒-๔	แสดงผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก (ข้อมูลปี ๒๕๕๔)	๒๓
๒-๕	แสดงพื้นที่และผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย	๒๘
๒-๖	แสดงแหล่งผลิตน้ำมันปาล์มของโลก	๓๐
๒-๗	แสดงสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของโลก	๓๐
๓-๑	แสดงสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	๓๘
๓-๒	แสดงดัชนีชี้วัดการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียน	๔๐
๓-๓	แสดงสัดส่วนกำลังการผลิตของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโลก	๔๑
๓-๔	แสดงสัดส่วนความต้องการการใช้ น้ำมันปาล์มโลก	๔๑
๓-๕	แสดงสัดส่วนการนำเข้า น้ำมันปาล์มโลกปี ๒๕๕๖	๔๒
๓-๖	แสดงการเปรียบเทียบราคาน้ำมันปาล์มของตลาดมาเลเซียและน้ำมันถั่วเหลืองของตลาดชิคาโก	๔๓
๓-๗	แสดงการเปรียบเทียบราคาน้ำมันดินและราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศไทยและมาเลเซีย	๔๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย ไม่น้อยไปกว่าอุตสาหกรรมด้านการเกษตรอื่นๆ โดยจะเห็นได้ว่า ในประเทศไทยมีเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมากกว่า ๑.๒๘ แสนครัวเรือน มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ ๔.๒๘ ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่ให้ผลผลิตประมาณ ๓.๕๘ ล้านไร่ในปี ๒๕๕๕ และให้ผลปาล์มสด ๑๑.๓๓ ล้านตัน (คิดเป็นไร่ละ ๒,๘๔๔ กิโลกรัม) สามารถผลิตเป็นน้ำมันปาล์มได้ปีละ ๑.๕๗ ล้านตัน ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรประมาณ ๖ หมื่นล้านบาทต่อปี และเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๔ จะเห็นได้ว่า ปริมาณผลปาล์มสดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๑๐ และผลิตเป็นน้ำมันปาล์มได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๖๕ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเร่งขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕

ปาล์มน้ำมันเริ่มเป็นที่รู้จักกันในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ และมีการขยายการเพาะปลูกออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร ฯลฯ เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศ และปริมาณน้ำฝนที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ ยังมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกไปยังภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง ตราด จันทบุรี ในส่วนของภาคการแปรรูป ประกอบด้วย โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม จำนวน ๘๐ โรง โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ จำนวน ๑๕ โรง และโรงงานไบโอดีเซล จำนวน ๑๔ โรง ในปี ๒๕๕๔ ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. ความต้องการเพื่อการบริโภค (ร้อยละ ๕๕) ทั้งในรูปแบบของน้ำมันพืชที่ใช้ในการประกอบอาหาร และใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น ขนมขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป นมครีมเทียม และนมข้นหวาน โดยสัดส่วนการบริโภคน้ำมันปาล์มคิดเป็นร้อยละ ๖๕ ของมูลค่ารวมของตลาดน้ำมันพืชทั้งหมด เนื่องจากน้ำมันปาล์มมีราคาค่อนข้างถูก ประกอบกับคุณสมบัติที่เหมาะสมในการประกอบอาหารประเภททอด ไม่ทำให้อาหารมีกลิ่นหืน ทำให้คนส่วนใหญ่นิยม

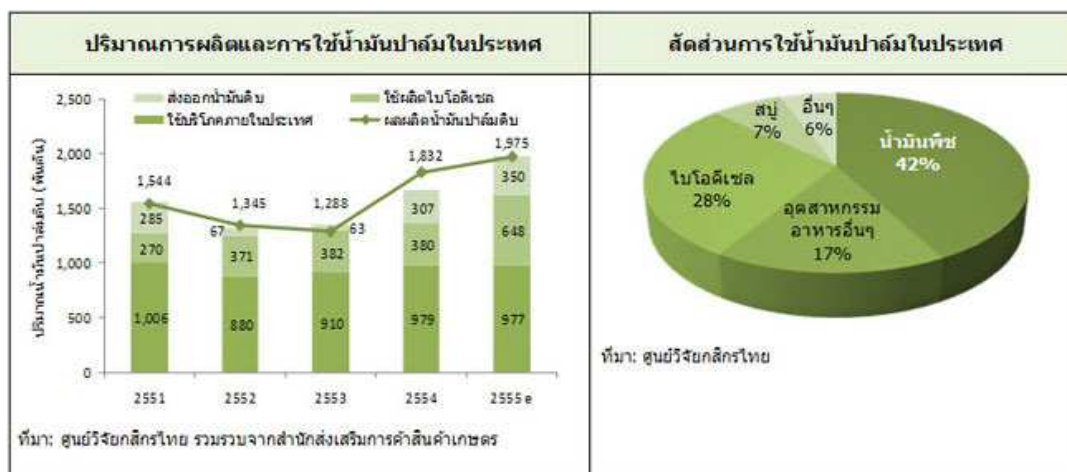

บริโภคน้ำมันปาล์ม โดยในปี ๒๕๕๕ มีความต้องการเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๕๕ เมื่อเทียบกับการบริโภคในปี ๒๕๕๔

๒. ความต้องการเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทน หรือไบโอดีเซล (ร้อยละ ๒๘) ทดแทนการใช้ น้ำมันดีเซล เพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศ และยังช่วยลดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยในปี ๒๕๕๕ มีการผลิตไบโอดีเซลเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๔ ร้อยละ ๖๑.๑๕ เนื่องจากกระทรวงพลังงานได้มีการประกาศใช้ไบโอดีเซล สัดส่วนร้อยละ ๕ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นต้นมา แม้ว่าจะมีการปรับลดสัดส่วนลงเป็นร้อยละ ๓.๕ ในช่วงขาดแคลนระหว่างเดือน กรกฎาคม-ตุลาคม

๓. ความต้องการเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ (ร้อยละ ๑๓) เช่น สบู่ ผลซักฟอก เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ต่างๆ และอาหารสัตว์

แผนภาพที่ ๑-๑ ปริมาณการผลิต การใช้น้ำมันปาล์ม และสัดส่วนการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

จะเห็นได้ว่าความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อรองรับยุทธศาสตร์พลังงานทดแทน และความมั่นคงทางด้านอาหารของประเทศ ดังนั้น ปาล์มน้ำมัน จึงถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของภาคใต้ ทั้งยังก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานทดแทนที่สำคัญของประเทศไทย

แต่เมื่อมีสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับโลกเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ กฎ กติกาใหม่ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวะโลกร้อน ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง การผลิตคาร์บอนเครดิต การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น การเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานอย่างก้าวกระโดดเนื่องจากการ

เติบโตของประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น จีน และอินเดีย การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลาย ศูนย์กลาง การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมส่งผล ต่อการพัฒนา และทิศทางของอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

การจัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community) หรือที่ รู้จักกันในชื่อ AEC เป็นการตกลงร่วมกันของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations : ASEAN) เพื่อให้อาเซียนมีความเข้มแข็งในด้าน ต่าง ๆ มากขึ้น โดยวัตถุประสงค์หลักของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ทำให้เศรษฐกิจใน ภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคง มั่งคั่ง มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ พร้อมกับ พัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และลดความยากจน โดยลักษณะพิเศษของ ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็น “ ตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) ” โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือภายใน อาเซียนอย่างเสรี ภายในปี ๒๕๕๘ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกอาเซียน รวม ๑๐ ประเทศได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน

การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายในปี ๒๕๕๘ นั้นหมายถึงการเร่งขจัดมาตรการด้านภาษีนำเข้าสินค้า และมาตรการการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ ภาษีต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือภายใน กลุ่มอาเซียนมีความเป็นเสรีอย่างแท้จริง และยังเป็นการก่อให้เกิดการพัฒนา และเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้เป็นอย่างดี และจากการใช้มาตรการเหล่านี้ ย่อม ก่อให้เกิดความท้าทายในการแข่งขันทั้งทางด้าน การส่งออก และนำเข้าในทุกอุตสาหกรรมของ ประเทศไทย ซึ่งในแต่ละอุตสาหกรรมจะต้องเริ่มพิจารณา วิเคราะห์ ว่าการเปิดประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน มีผลทางด้านใดต่ออุตสาหกรรมนั้นๆ เพื่อหาแนวทางในการ ปรับตัว สร้างกลยุทธ์ เพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และพร้อมที่จะแข่งขันกับประเทศต่างๆในกลุ่มอาเซียนได้เป็นอย่างดี

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทย เป็นหนึ่งในหลายอุตสาหกรรมที่ได้รับ ผลกระทบจากการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากประเทศ อินโดนีเซียและมาเลเซีย คือ ประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มหลักของโลก โดยมีผลผลิตรวมกันเกือบ ๕๐% ของผลผลิตน้ำมันปาล์มทั้งโลก นั่นหมายถึงอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย จะต้องแข่งขันกับ ผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก นั่นคือความท้าทายสำหรับทุกธุรกิจ ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่จะต้อง เร่งหาแนวทางการปรับตัวให้มีศักยภาพทางการผลิตทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพิ่ม ขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อสร้างความยั่งยืนและพร้อมก้าวสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในปี ๒๕๕๘ ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ปลูกต้นปาล์มน้ำมัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม และโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เพื่อให้สามารถก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ความมั่งคั่ง และความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในเวทีโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มต่อการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
๒. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการทั้งทางด้านประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และข้อจำกัดต่างๆของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย
๓. เพื่อประเมินและเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเมื่อเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เน้นการวิจัยในส่วนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม เนื่องจากผลปาล์มสดเป็นวัตถุดิบตั้งต้น และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม
๒. เน้นการวิจัยในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑. กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่จังหวัดชุมพร

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์

๓. ขั้นตอนการวิจัย

- ๓.๑ ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล
- ๓.๒ สร้างแบบสัมภาษณ์
- ๓.๓ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๔ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์
- ๓.๕ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์
- ๓.๖ สรุปผลวิจัย และจัดทำข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ต่อการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
๒. เข้าใจถึงกระบวนการ ปัญหา และข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเป็นขีดจำกัดในการแข่งขันกับประเทศในกลุ่มอาเซียน สำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย
๓. ได้แนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเมื่อเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างเข้มแข็ง มั่งคั่ง และมั่นคงอย่างยั่งยืน

บทที่ ๒

โครงสร้างภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ทั้งระบบในประเทศไทย

ภาพรวมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มปลูกปาล์มเป็นการค้าครั้งแรกเมื่อกว่า ๖๐ ปีที่แล้ว โดยหม่อมเจ้าอมรสมานลักษณ์ กิติยากร ได้ปลูกปาล์มในเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ที่ตำบลบ้านปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา แต่ต่อมาสวนปาล์มนี้ได้หยุดกิจการไป จากนั้นในปี ๒๕๑๑ ได้มีโครงการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นการค้าอีกครั้ง โดยกรมประมงได้ดำเนินโครงการปลูกปาล์มในนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล โดยมีสมาชิกร่วมโครงการ ๑,๖๔๕ ราย มีพื้นที่ปลูกรวมประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ในขณะเดียวกันภาคเอกชนได้ดำเนินการขอสัมปทานป่าเสื่อมโทรมเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเริ่มที่ตำบลปลายพระยา อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน ๑๖,๒๕๒ ไร่ พันธุ์ปาล์มที่ใช้ปลูกในช่วงนั้นเป็นพันธุ์ลูกผสมแบบเทอเนอรา (DxP) จากประเทศมาเลเซีย ต่อมาในปี ๒๕๑๘ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่สหกรณ์นิคม ๓ แห่ง คือ สหกรณ์นิคมอ่าวลึก สหกรณ์นิคมท่าแซะ และสหกรณ์นิคมหลังสวน (ระหว่างปี ๒๕๑๘-๒๕๒๕) จากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้พื้นที่ปลูกปาล์มเพิ่มขึ้น ประกอบกับในปี ๒๕๒๔ กรมป่าไม้ได้ประกาศให้เอกชนเสนอโครงการปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวได้ ส่งผลให้ในปี ๒๕๑๘-๒๕๒๘ มีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และ ในปัจจุบันทางหน่วยงานภาครัฐได้มีนโยบายเร่งขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทยภายใต้ แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ทำให้จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ ๔.๒๘ ล้านไร่

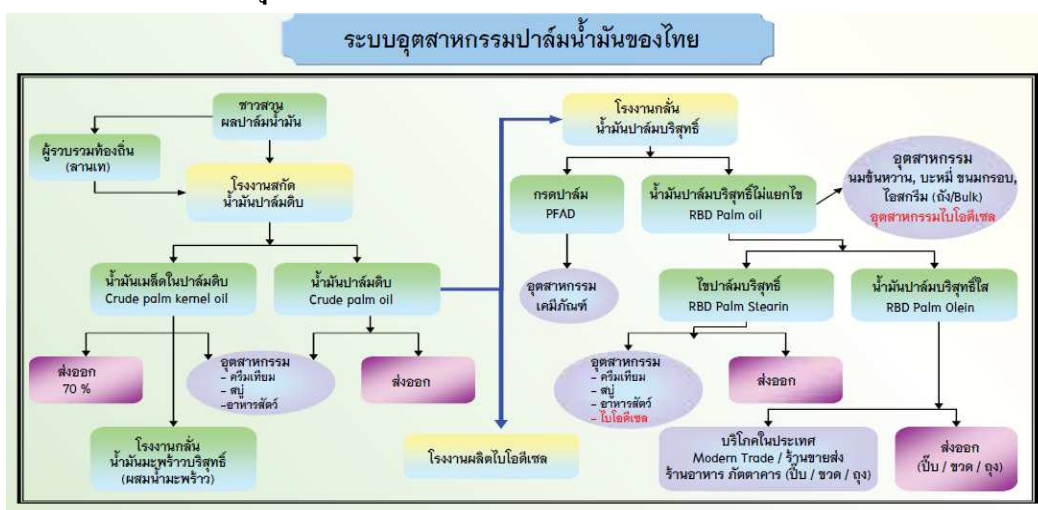
ในปี ๒๕๓๐ ประเทศมาเลเซียได้ออกกฎหมายห้ามนำเมล็ดพันธุ์ปาล์มเข้าประเทศไทย ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของพันธุ์ปลอม หรือพันธุ์ที่เก็บเมล็ดจากโคนต้นมาจำหน่ายให้กับเกษตรกร ในช่วงปี ๒๕๓๐-๒๕๓๕ จึงได้มีโครงการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมัน โดยกรมวิชาการเกษตรจัดซื้อเชื้อพันธุ์จากประเทศออสเตรเลีย และในปี ๒๕๔๐ กรมวิชาการเกษตรได้เริ่มผลิต

เมล็ดพันธุ์ลูกผสมได้เองในประเทศไทย คือ พันธุ์ปาล์มน้ำมันสุราณูร์ธานี ๑ และมีภาคเอกชนบางรายสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสมได้เองเช่นกัน อย่างไรก็ตามในระยะนี้ยังคงมีการนำเข้าเมล็ดปาล์มน้ำมันจากต่างประเทศ เนื่องจากการผลิตพันธุ์ปาล์มในประเทศยังไม่เพียงพอ ต่อมาในปี ๒๕๔๔ กรมวิชาการเกษตรได้ออกพันธุ์แนะนำอีก ๒ พันธุ์ คือ พันธุ์ปาล์มน้ำมันสุราณูร์ธานี ๒ และ พันธุ์ปาล์มน้ำมันสุราณูร์ธานี ๓

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด ๔๕ จังหวัด โดยเป็นพื้นที่ปลูกทั้งหมด ประมาณ ๔.๒๘ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตประมาณ ๓.๕๘ ล้านไร่ คิดเป็นผลปาล์มสดประมาณ ๑๑.๓๓ ล้านตัน (คิดเป็นไร่ละ ๒,๘๔๔ กิโลกรัม) คิดเป็นน้ำมันปาล์มดิบประมาณ ๑.๕ ล้านตัน โดยพื้นที่ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในสภาพอากาศร้อนชื้น คือ มีฝนตกชุก มีปริมาณแสงแดดมาก ไม่มีสภาพอากาศหนาว ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับทางภาคใต้ของประเทศไทยมากกว่าพื้นที่อื่น โดยจังหวัดที่พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมาก ๓ อันดับแรก คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ ๐.๕๘ ล้านไร่ ๐.๕๗ ล้านไร่ และ ๐.๘๑ ล้านไร่ตามลำดับ สำหรับพื้นที่การปลูกปาล์มในภูมิภาคอื่นมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองนโยบายของหน่วยงานภาครัฐตาม แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕

ระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย

แผนภาพที่ ๒ - ๑ ระบบอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ๘ กลุ่ม

๑. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม

กลุ่มนี้จะเริ่มกระบวนการตั้งแต่ การปลูกต้นปาล์มน้ำมัน จนถึงการเก็บเกี่ยวผลปาล์มสด (Fresh Fruit Bunch : FFB) โดยการเก็บเกี่ยวจะมีทั้งเกษตรกรเป็นผู้ตัดปาล์มด้วยตนเอง หรือจ้างผู้รับจ้างตัดปาล์มในพื้นที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีรถและคนงานรับจ้างตัดพร้อมให้บริการขนไปจำหน่ายยังจุดรับซื้อ หรือโรงงาน ประกอบไปด้วย

๑.๑ เกษตรกรอิสระ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย พื้นที่เฉลี่ย ๑๐-๒๐ ไร่ อยู่กระจัดกระจาย แต่ครอบคลุมพื้นที่ปลูกปาล์มถึงร้อยละ ๖๘ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ประมาณ ๒-๒.๕ ตัน และเป็นกลุ่มที่ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ จึงมีปัญหาด้านวิชาการ การดูแลรักษาสวน ประสิทธิภาพการผลิตไม่สูงนัก ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตผลปาล์มสดเฉลี่ยต่อหน่วยค่อนข้างสูง

๑.๒ เกษตรกรในกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันหรือนิคมสร้างตนเอง มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณรายละ ๓๐ ไร่และอยู่รวมกันหลายรายทำให้เป็นพื้นที่ปาล์มผืนใหญ่ ทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ และได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ และโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๒.๕-๓.๐ ตันต่อไร่

๑.๓ บริษัทเอกชนผู้ปลูกปาล์ม มักจะมีการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ มีการจัดการที่ค่อนข้างดี ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๓.๕ ตันต่อไร่ ผู้ประกอบการกลุ่มนี้ ได้แก่ โรงงานสกัดที่มีสวนปาล์มของตนเอง และบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานปาล์มน้ำมันจากการเช่าพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ ตรัง ชุมพร และพังงา ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่สัมปทานปาล์มน้ำมันที่หมดอายุการอนุญาตจากกรมป่าไม้ นอกจากจะเกิดปัญหาชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าไปบุกยึดเป็นข้อพิพาทระหว่างบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทานเดิมกับชาวบ้านแล้ว ยังเกิดปัญหาระหว่างรัฐ เอกชน และกรมป่าไม้ ในฐานะหน่วยงานอนุญาตให้เช่าภาครัฐจึงมีนโยบายว่าจะไม่มีการต่อสัมปทานการเช่าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอีก

ตารางที่ ๒ - ๑ แสดงพื้นที่ผลผลิต ผลผลิตปาล์มสด และผลผลิตเฉลี่ยช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕

รายการ	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	อัตราเพิ่ม ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕
พื้นที่ให้ผลผลิต(ล้านไร่)	๓.๕๕	๓.๖๕	๓.๕๘	๑๒.๑๑
ผลผลิตปาล์มสด(ล้านตัน)	๘.๒๒	๑๐.๖๘	๑๑.๓๓	๓๖.๘๓
ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่/ปี)	๒.๓๑	๒.๘๖	๒.๘๔	๒๒.๕๔

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

พื้นที่ยืนต้น พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิต และปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์ม แยกตามภาค และตามจังหวัด ๕ อันดับแรกของภาคใต้ ปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๕

ตารางที่ ๒ – ๒ แสดงพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตปาล์มน้ำมันแยกตามภาคจังหวัด
ปี ๒๕๕๔- ๒๕๕๕

ภาค/จังหวัด	ปี ๒๕๕๔		
	พื้นที่ยืนต้น (ไร่)	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
ภาคเหนือ	๒๕,๔๔๕	๓,๐๓๖	๔,๘๘๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓๘,๓๘๖	๔๓,๐๔๘	๖๔,๓๒๘
ภาคกลาง	๔๘๐,๘๑๖	๔๐๑,๘๘๖	๑,๐๕๘,๐๐๓
ภาคใต้	๓,๕๘๐,๘๐๘	๓,๒๘๑,๐๘๒	๘,๖๔๘,๕๑๕
กระบี่	๘๓๕,๐๓๖	๘๓๐,๒๓๒	๒,๘๕๘,๖๘๓
สุราษฎร์ธานี	๘๘๓,๖๒๖	๘๕๐,๕๔๒	๒,๘๖๕,๘๘๔
ชุมพร	๘๐๘,๘๒๕	๗๒๖,๘๖๐	๒,๑๖๓,๐๖๘
นครศรีธรรมราช	๒๔๕,๖๑๗	๑๘๐,๗๓๘	๔๘๘,๕๖๐
ประจวบคีรีขันธ์	๒๑๐,๘๒๖	๑๘๐,๒๘๘	๕๐๐,๘๓๓
ภาค/จังหวัด	ปี ๒๕๕๕		
	พื้นที่ยืนต้น (ไร่)	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
ภาคเหนือ	๒๘,๓๑๘	๑๘,๓๒๖	๑๐,๕๖๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐๒,๗๓๘	๗๕,๕๘๘	๑๐๐,๘๖๐
ภาคกลาง	๕๑๓,๔๘๖	๔๔๒,๑๖๘	๑,๑๑๔,๗๘๐
ภาคใต้	๓,๖๖๖,๑๓๓	๓,๔๔๖,๕๓๐	๑๐,๐๓๐,๔๕๐
กระบี่	๘๗๒,๔๕๑	๘๕๔,๗๓๐	๒,๘๖๑,๔๒๐
สุราษฎร์ธานี	๘๘๑,๐๓๘	๘๖๖,๑๘๐	๒,๘๖๐,๔๒๐
ชุมพร	๘๓๘,๗๕๘	๗๗๔,๒๐๐	๒,๒๔๓,๖๓๐
นครศรีธรรมราช	๒๘๒,๔๕๕	๑๘๘,๓๒๐	๕๓๑,๘๔๐
ประจวบคีรีขันธ์	๒๑๑,๑๓๗	๒๐๗,๘๘๐	๕๒๘,๘๖๐

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๒ - ๓ แสดงต้นทุน ราคาที่เกษตรกรขายได้ และจำนวนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕

รายการ	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	อัตราการเพิ่ม ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕
ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	๖,๘๖๖	๗,๕๘๐	๘,๕๕๕	๒๕.๒๔
ต้นทุนการผลิต (บาท/กิโลกรัม)	๒.๕๗	๒.๗๗	๓.๐๒	๑.๖๘
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	๔.๒๖	๕.๓๔	๔.๗๗	๑๑.๕๗
จำนวนผู้ปลูก (ครัวเรือน)	๑๒๑,๓๐๖	๑๒๗,๘๖๕	๑๓๐,๘๖๕	๗.๘๘
มูลค่าระดับฟาร์ม	๓๕,๑๐๗.๒๐	๕๗,๕๖๕.๒๐	๕๔,๐๔๔.๑๐	๕๔.๓๔

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในปี ๒๕๕๖ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ดำเนินโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ เพื่อกำหนดเขตพื้นที่เกษตรเศรษฐกิจ ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่เกษตรกร และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการให้บริการ และสิทธิประโยชน์จากรัฐสู่เกษตรกรได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด โดยปัจจุบัน กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันไว้บางส่วนแล้วภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาปาล์ม และราคาผลผลิตปาล์มตกต่ำช่วงปี ๒๕๕๕ ดำเนินการไประหว่างวันที่ ๒๒ มกราคม - ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ซึ่งผู้ที่มาขึ้นทะเบียนต้องเป็นเกษตรกรในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นเขตส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ๒๘ จังหวัด และต่อมาจะขยายเป็น ๔๘ จังหวัด เพื่อครอบคลุมพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ เมื่อฐานข้อมูลทะเบียนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเสร็จสมบูรณ์จะทำให้ประเทศไทย มีข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ครบถ้วน เช่น ข้อมูลของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ บริษัทและห้างหุ้นส่วน รวมทั้งข้อมูลด้านเนื้อที่ปลูก ผลผลิต พันธุ์ อายุ รวมถึงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการผลิต การตลาด และการช่วยเหลือที่สามารถเข้าถึงเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวมในระบบการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนต่อไป

๒. ผู้รวบรวมหรือลานทะเลลายปาล์ม

เป็นคนกลางรับซื้อผลปาล์มสดจากเกษตรกร เพื่อรวบรวมส่งโรงงาน ซึ่งลานเทจะต้องมีเงินทุนหมุนเวียนสูง เพราะต้องจ่ายเงินสดแก่เกษตรกร โดยราคาที่รับซื้ออ้างอิงจากราคารับซื้อของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ การรับซื้อจะมีการซื้อทั้งผลปาล์มทะเลลาย และลูกร่วง ราคาลูกร่วงจะสูงกว่าเล็กน้อยเพราะไม่ต้องเอามาแยกทะเลลายเปล่า จึงส่งผลให้ลานเทนำทะเลลายปาล์มสดที่รับซื้อมา ทำการหมักโดยการฉีดน้ำ เพื่อแยกลูกร่วง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำมัน เพราะจะมีค่าความเป็นกรดที่สูงขึ้น ดังนั้น ทางโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบจึงมีมาตรการในการคัดคุณภาพผลปาล์มสดเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงาน จากการประเมินคาดว่าปัจจุบันน่าจะมีลานเทมากกว่า ๔๐,๐๐๐ ราย กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่เพาะปลูกปาล์ม ซึ่งปัญหาของการที่มีผู้รวบรวมหรือลานทะเลลายปาล์มจำนวนมาก ย่อมส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการดำเนินการสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นตอนการรับซื้อผ่านลานเท หรือพ่อค้าคนกลาง อีกทอดก่อนที่ผลปาล์มสดจะเข้าสู่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

ตารางที่ ๒ - ๔ แสดงเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานทางการค้าของผลปาล์ม

รายการ	เกณฑ์คุณภาพมาตรฐานทางการค้า
ความสด	ผลปาล์มสดที่ตัดส่งถึงโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบภายใน ๒๔ ชั่วโมง
ความสุก	ทะเลลายปาล์มน้ำมันที่สุก ได้มาตรฐาน คือ มีสีแดงส้ม ลูกปาล์มชั้นนอกสุดของทะเลลายที่ร่วงหลุดจากทะเลลายประมาณ ๑๐ ผล
ความสมบูรณ์	ลูกปาล์มน้ำมันมีจำนวนเต็มทะเลลาย และเห็นได้ชัดว่าได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี
ความบอบช้ำ	ไม่มีทะเลลายที่มีความบอบช้ำ และเสียหายอย่างรุนแรง
ทะเลลายเป็นโรค	ไม่มีทะเลลายเป็นโรคใดๆหรือน้ำเสีย
ทะเลลายสัตว์กิน	ไม่มีทะเลลายที่มีรอยสัตว์กัด กินหรือทำความเสียหายแก่ลูกปาล์ม
สิ่งเจือปน	ไม่มีสิ่งสกปรกใดๆเจือปน เช่น หิน ดิน ทราย โคลน กาบหุ้มทะเลลาย ฯลฯ
ทะเลลายเปล่า	ไม่มีทะเลลายเปล่าผสมและเจือปนมา
ก้านทะเลลาย	ความยาวของก้านทะเลลาย ยาวไม่เกิน ๒ นิ้ว หรือ ๕ ซม.

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

๓. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม

เป็นการสกัดน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil : CPO) และเมล็ดในปาล์ม (Kemel) จากผลปาล์มสดที่เข้าสู่กระบวนการผลิต การสกัดน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำมันที่สูง (Yield หรือ Oil Extraction Rate : OER) และมีคุณภาพดี ผลปาล์มสดต้องเก็บเกี่ยวไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบทั้งหมด ๘๐ โรง มีกำลังการผลิตทั้งหมด ๑๕.๕๒ ล้านตันผลปาล์มสดต่อปี ในขณะที่มีผลปาล์มสดป้อนเข้าสู่ระบบเพียง ๑๑.๓๓ ล้านตัน ซึ่งความต้องการซื้อผลปาล์มสดมีกว่าผลปาล์มสดที่ผลิตได้สูงถึง ๘.๕๕ ล้านตัน หากปริมาณผลปาล์มสดยังไม่สามารถเพิ่มขึ้นให้เพียงพอกับความต้องการ ย่อมส่งผลกระทบต่อการแข่งขันของผลปาล์มสด และทำให้ราคาผลปาล์มสดมีราคาที่สูงในบางฤดูกาล ทั้งยังทำให้ความสามารถในการทำประโยชน์ของกำลังการผลิต (Capacity Utilization) ของแต่ละโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายด้านการแข่งขันกับประเทศอื่น อีกทั้งการควบคุมคุณภาพการเก็บเกี่ยวของประเทศไทยยังทำได้ไม่ดีนัก ทำให้บางครั้งมีการเก็บผลปาล์มที่ไม่สุก อ่อนเกินไป หรือ สุกเกินรอบ ส่งผลต่อปริมาณน้ำมันปาล์มดิบที่ผลิตได้ โดยอัตราการสกัดน้ำมันปาล์มออกจากผลปาล์มสดเฉลี่ยร้อยละ ๑๗ ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ ๒๑)

ตารางที่ ๒ – ๕ แสดงปริมาณผลผลิตปาล์มสดและน้ำมันปาล์มดิบปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๕

ปี	ผลปาล์มสด(ล้านตัน)	น้ำมันปาล์มดิบ(ล้านตัน)
๒๕๕๐	๖.๓๕	๑.๐๕
๒๕๕๑	๕.๒๗	๑.๕๔
๒๕๕๒	๘.๖๑	๑.๓๕
๒๕๕๓	๘.๒๒	๑.๒๕
๒๕๕๔	๑๐.๗๘	๑.๘๓
๒๕๕๕ *	๑๑.๓๓	๑.๕๗

หมายเหตุ* ประมาณการ มิ.ย.๒๕๕๕

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

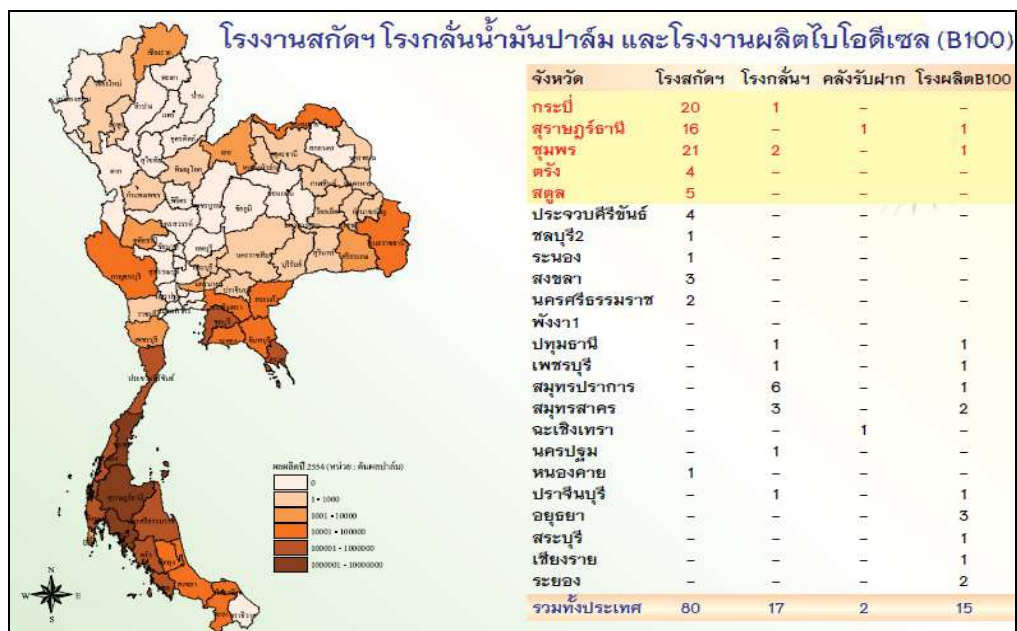
๔. โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

เป็นการนำน้ำมันปาล์มดิบ หรือน้ำมันเมล็ดในปาล์มจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อทำการกลั่นเป็นน้ำมันบริสุทธิ์ (Refined Bleached and Deodorized Palm Oil : RBD Palm Oil) ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยมีโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ทั้งหมด ๑๗ โรงหยุดกิจการไป ๒ โรง ทำให้เหลือดำเนินกิจการอยู่ ๑๕ โรง ประกอบด้วยโรงกลั่นรายใหญ่ ๑๐ โรง รายเล็ก ๕ โรง รวมกำลังการผลิต ๒.๘ ล้านตัน/ปี ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้มีทั้งที่รับซื้อน้ำมันปาล์มดิบจากโรงงานสกัดมากลั่น ซื้อผลปาล์มสดเพื่อมาสกัดน้ำมันปาล์มดิบในโรงงานแล้วจึงส่งเข้าโรงกลั่นน้ำมัน หรือ มีสวนปาล์มของตนเองเพื่อจัดส่งผลปาล์มสดเข้ากระบวนการผลิตจนถึงกลั่นน้ำมัน การแข่งขันในกลุ่มนี้ไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก และอาศัยความรู้ความชำนาญและเทคโนโลยีระดับสูง ทำให้การเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ค่อนข้างจำกัด แต่หากมองด้านความสามารถในการทำประโยชน์ของกำลังการผลิต (Capacity Utilization) ของแต่ละโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ก็ไม่สูงมากนักเช่นกัน เพราะยังคงมีการแย่งรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบในบางช่วงที่มีปริมาณผลปาล์มสดออกสู่ตลาดไม่มากนัก

๕. โรงงานไบโอดีเซล

การผลิตเมทิลเอสเทอร์ เป็นสารที่ได้จากการทำกระบวนการทางเคมี คือ น้ำมันปาล์ม และเมทิลอัลกอฮอล์ โดยใช้โซดาไฟเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ซึ่งมีสารที่สำคัญและมีมูลค่ามาก ได้แก่ กลิเซอรอล เมทิลเอสเทอร์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย เช่น ด้านพลังงาน(ไบโอดีเซล) อันได้แก่โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ โรงงานไบโอดีเซล ฯลฯ ปัจจุบันมีโรงงานผลิตไบโอดีเซลประเภทเมทิลเอสเทอร์ของกรมไขมัน (Boo) ที่ได้รับความเห็นชอบการจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายไบโอดีเซลจากกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน จำนวน ๑๕ โรง กำลังการผลิตที่ ๖.๐๓๕ ล้านลิตร/วัน ซึ่งวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต คือ น้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ประมาณร้อยละ ๗๖ ที่เหลือได้แก่ ไขปาล์มบริสุทธิ์ (RBD Palm Sterin) และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ใส (RBD Palm Olein)

แผนภาพที่ ๒ - ๒ แสดงจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม และโรงงานผลิตไบโอดีเซล

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ ๒ - ๖ แสดงบัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๖

ปี	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖
สต็อกต้นปี	๑๐๓,๕๔๓	๑๓๕,๕๑๘	๖๓,๗๘๓	๒๕๓,๕๘๖	๓๖๒,๒๖๓
ผลผลิต	๑,๓๔๕,๒๔๕	๑,๒๘๗,๕๐๕	๑,๘๓๒,๑๕๑	๑,๘๕๑,๑๓๓	๒,๐๔๒,๖๒๓
นำเข้า	-	-	๕๕,๖๖๘	๔๐,๐๕๕	-
รวม	๑,๔๔๘,๑๙๒	๑,๔๒๓,๐๒๓	๑,๕๕๑,๖๐๖	๒,๒๒๘,๗๗๔	๒,๔๐๔,๘๘๖
ส่งออก	๑๖๑,๑๒๘	๑๕๘,๕๐๑	๓๘๘,๕๔๐	๓๐๓,๓๘๖	๓๑๕,๔๓๕
บริโภคในประเทศ	๑๒๘,๔๖๕	๑๒๖,๕๒๒	๑๖๖,๖๒๖	๑๘๖,๓๘๒	๑๘๖,๓๘๒
ผลิตไบโอดีเซลในประเทศ	๓๓๐,๓๓๖	๓๘๒,๒๒๘	๓๓๖,๖๑๓	๖๒๖,๓๘๐	๗๔๘,๕๗๖
สต็อกปลายปี	๑๓๕,๕๑๘	๖๓,๗๘๓	๒๕๓,๕๘๖	๓๖๒,๒๖๓	๓๕๖,๓๗๐
รวม	๑,๔๔๘,๑๙๒	๑,๔๒๓,๐๒๓	๑,๕๕๑,๖๐๖	๒,๒๒๘,๗๗๔	๒,๔๐๔,๘๘๖

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

๖. โรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

เป็นโรงงานที่ซื้อน้ำมันปาล์มจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบหรือโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในลักษณะต่างๆ เช่น น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ น้ำมันเมล็ดในปาล์ม กรดไขมัน ไขปาล์ม ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในหลายวัตถุประสงค์ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

๗. คลังรับฝากน้ำมันปาล์ม

ปัจจุบันมีคลังของเอกชนอยู่ ๒ ราย จะรับฝากน้ำมันปาล์มดิบสำหรับโรงงานที่มีถังเก็บไม่เพียงพอ

๘. องค์กร ชมรม สมาคมที่เกี่ยวข้อง

เป็นการรวมตัวของเกษตรกร ผู้ประกอบการในลักษณะเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ปัจจุบันมีการจดทะเบียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันที่ไม่ใช่หน่วยงานของราชการและมหาวิทยาลัย ดังนี้

- ๘.๑ สมาคมปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มแห่งประเทศไทย
- ๘.๒ สมาคมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม
- ๘.๓ สมาคมโรงกลั่นน้ำมันปาล์ม
- ๘.๔ ชุมนุมสหกรณ์ชาวสวน

กระบวนการผลิตและแปรรูปน้ำมันปาล์มในประเทศ

แผนภาพที่ ๒ - ๓ แสดงขั้นตอนการแปรรูปและการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศ

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

กระบวนการผลิตน้ำมันปาล์ม ประกอบด้วย ๒ กระบวนการหลัก คือ

๑. กระบวนการสกัดน้ำมันปาล์ม (Mill Processing)

หลังการเก็บเกี่ยวทะลายปาล์มน้ำมัน จะมีการขนส่งผลผลิตเข้าสู่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ซึ่งมีกระบวนการสกัดน้ำมัน ๒ แบบ คือ แบบมาตรฐาน (หีบน้ำมันแยก) และแบบหีบน้ำมันผสม โดยโรงงานแบบมาตรฐานเป็นโรงงานที่มีกำลังการผลิตสูง ประมาณ ๓๐ - ๘๐ ตัน/ชั่วโมง และน้ำมันที่ได้จัดเป็นน้ำมันเกรดเอ เนื่องจากมีการแยกชนิดของน้ำมันปาล์ม สำหรับโรงงานแบบหีบน้ำมันผสมเป็นโรงงานที่มีกำลังการผลิตค่อนข้างต่ำ และน้ำมันที่สกัดได้เป็นน้ำมันผสมระหว่างน้ำมันปาล์มจากเปลือก และน้ำมันเมล็ดในปาล์ม ดังนั้นในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการสกัดน้ำมันแบบที่นิยมใช้โดยทั่วไปมาตรฐาน โดยมีขั้นตอนทั้งสิ้น ๔ ขั้นตอน

๑.๑ การอบทะลายด้วยไอน้ำ (Sterilization) อบที่อุณหภูมิ ๑๓๐ - ๑๓๕ °C ความดัน ๒.๕ - ๓ bars นาน ๕๐ - ๗๕ นาที การอบทะลายจะช่วยหยุดปฏิกิริยาไลโปไลซิส ที่ทำให้เกิดกรดไขมันอิสระในผลปาล์ม และช่วยให้ผลปาล์มอ่อนนุ่มหลุดจากชั้วผลได้ง่าย

๑.๒ การแยกผล (Stripping) เป็นการส่งทะลายเข้าเครื่องแยกผลปาล์มออกจากทะลาย สำหรับทะลายเปล่าจะถูกแยกออกไป จากนั้นนำผลปาล์มไปย่อยด้วยเครื่องย่อยผลปาล์ม เพื่อให้ส่วนเปลือกแยกออกจากเมล็ด

๑.๓ การสกัดน้ำมัน (Oil Extraction) นำส่วนเปลือกอบที่อุณหภูมิ ๕๐ - ๑๐๐ °C นาน ๒๐ - ๓๐ นาที จากนั้นผ่านเข้าเครื่องหีบแบบเกลียวอัดคู่ จะได้น้ำมันปาล์มดิบที่มีองค์ประกอบคือ น้ำมันร้อยละ ๖๖ น้ำร้อยละ ๒๔ และของแข็งร้อยละ ๑๐

๑.๔ การทำความสะอาดน้ำมันปาล์มดิบ (Clarification) นำน้ำมันปาล์มดิบที่ได้จากการสกัด ส่งเข้าถังกรองเพื่อแยกน้ำและของแข็งออก จากนั้นนำเข้าเครื่องเหวี่ยงเพื่อทำความสะอาดอีกครั้ง และไล่น้ำออกเพื่อทำให้แห้ง ส่งเข้าถังเก็บน้ำมันสำหรับรอกการกลั่นหรือจำหน่ายต่อไป น้ำมันปาล์มดิบที่ได้แยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนบนมีลักษณะเป็นของเหลวสีส้มแดง (Crude Palm Oil Olein) ประมาณร้อยละ ๓๐ - ๕๐ ส่วนล่างมีลักษณะเป็นไขสีเหลืองส้ม (Crude Palm Oil Stearin) ประมาณร้อยละ ๕๐ - ๗๐ สำหรับกากผลปาล์มจะถูกนำมาแยกเส้นใยออกจากเมล็ด นำเมล็ดที่ได้มา อบแห้งและทำความสะอาด จากนั้นนำเข้าเครื่องกะเทาะเพื่อแยกกะลาออก และนำเมล็ดในมาอบแห้งให้มีความชื้นไม่เกินร้อยละ ๗ จากนั้นบรรจุกระสอบเพื่อรอจำหน่าย หรือหีบน้ำมันต่อไป น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มที่ได้จากกระบวนการการสกัด สามารถส่งเข้าสู่โรงงานเพื่อทำสบู่หรือจะนำไปแยกส่วน (Fractionation) ก่อนก็ได้ ซึ่งจะได้ น้ำมันปาล์มที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันไป

โดยทั่วไป น้ำมันปาล์มดิบมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ

๑. Glycerides ประมาณร้อยละ ๘๕

๒. Fatty acids ประมาณร้อยละ ๓ - ๕

๓. Minor & Trace component ประมาณร้อยละ ๑ ซึ่งประกอบไปด้วย phytonutrient ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง และสารอื่นๆ เช่น carotenoid, tocopherols, tocotrienols, sterols, triterpene alcohols, phospholipids, glycolipids, terpenic hydrocarbons, waxes และ impurities จากกระบวนการสกัดปาล์มน้ำมัน สามารถแบ่งน้ำมันปาล์มตามวัตถุประสงค์ที่ใช้สกัดเป็น ๒ ชนิด คือ น้ำมันปาล์มดิบ และน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ ซึ่งมีองค์ประกอบกรดไขมันที่แตกต่างกัน โดยน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์ม มีองค์ประกอบของกรดไขมันอิ่มตัว:กรดไขมันไม่อิ่มตัว ในสัดส่วนประมาณ ๕๐:๕๐ และ ๘๒:๑๘ ตามลำดับ

สิ่งที่ได้จากการสกัดน้ำมันปาล์มได้แก่

๑. น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil หรือ CPO)

๒. เมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel) ใช้เป็นวัตถุดิบสกัดในโรงงานสกัดน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel Oil หรือ PKO)

๓. ทะลายปาล์มเปล่า (Empty Bunch)

๔. เส้นใย (Fiber)

๕. กากเมล็ดในปาล์ม ใช้ผสมอาหารในการเลี้ยงสัตว์

๖. กะลา (Shell)

๗. น้ำเสียและกากตะกอนน้ำมัน (Cake Decanter)

โดยของเสียที่เกิดขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด (Zero Waste) เช่น ทะลายปาล์มเปล่า เส้นใย กะลา สามารถนำไปใช้ทำเชื้อเพลิงหม้อไอน้ำสำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อใช้ในการนึ่งผลปาล์ม น้ำเสียนำมาผลิตแก๊สชีวภาพ และกากตะกอนน้ำมันนำมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์

๒. กระบวนการกลั่นบริสุทธิ์น้ำมันปาล์ม (Refine Processing)

การกลั่นบริสุทธิ์น้ำมันปาล์ม เป็นกระบวนการทำให้น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และน้ำมันเมล็ดในปาล์มบริสุทธิ์ พร้อมสำหรับการบริโภค ซึ่งกระบวนการกลั่น สามารถแบ่งได้เป็น ๒ วิธีการ คือ

๒.๑ **วิธีทางกายภาพ (Physical or Steam Refining)** เป็นกระบวนการกำจัดกรดไขมันอิสระ โดยผ่านไอน้ำเข้าไปในน้ำมันร้อน แล้วกลั่นแยกกรดไขมันอิสระและสารที่หักกลิ่นให้

ระเหยออกไป จึงเป็นการกำจัดกลิ่นและทำให้น้ำมันเป็นกลางไปพร้อมกัน การกลั่นน้ำมันปาล์ม โดยวิธีทางกายภาพ ทำได้โดยเตรียมน้ำมันปาล์มดิบหรือน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบที่ไม่มีฟอสโฟลิปิด โดยกำจัดออกด้วยน้ำ แล้วทำปฏิกิริยาคู่กรดฟอสฟอริก ความเข้มข้นร้อยละ ๘๐ – ๘๕ ประมาณ ร้อยละ ๐.๐๕ – ๐.๒ ของน้ำมันปาล์มดิบผสมกับน้ำมันที่อุณหภูมิ ๕๐ – ๑๐๐ องศาเซลเซียส นาน ๑๕ – ๓๐ นาที จากนั้นเติมผงฟอกสี (bleaching earth) ประมาณร้อยละ ๐.๘ – ๒.๐ ของน้ำมันปาล์มดิบ และฟอกสีภายใต้สภาพสุญญากาศที่อุณหภูมิ ๕๕–๑๐๐ องศาเซลเซียส นาน ๓๐–๔๕ นาที จากนั้นนำน้ำมันปาล์มผ่านเข้าเครื่องกรองจะได้น้ำมันที่ไม่มีฟอสโฟลิปิด และทำการกลั่นโดยใช้ไอน้ำที่อุณหภูมิน้ำมัน ๒๔๐ – ๒๗๐ องศาเซลเซียส นาน ๑ - ๒ ชั่วโมง ภายใต้สภาพสุญญากาศ จะได้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (Refined Bleached and Deodorized Palm Oil, RBD PO) หรือน้ำมันเมล็ดในปาล์มบริสุทธิ์ (Refined Bleached and Deodorized Palm Kernel Oil, RBD PKO)

น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ไม่แยกไข (RBD PO) นำไปใช้ทอดบะหมี่ ทำนมข้น ไอศกรีม โดยถ้านำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปแยกไขปาล์มออกจะได้เป็น ๒ ผลิตภัณฑ์ คือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ใส (RBD Palm Olein) นำไปทอดบริโภคในครัวเรือนหรือร้านอาหารทั่วไป และไขปาล์มบริสุทธิ์ (RBD Palm Sterin) ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ไบโอดีเซล เนยเทียมและไขมันผสม เป็นต้น

น้ำมันในเมล็ดปาล์มบริสุทธิ์ไม่แยกไข (RBD PKO) นำไปผลิตครีมเทียม ไอศกรีม เป็นต้น

๒.๒ วิธีทางเคมี (Chemical refining) เป็นกระบวนการกำจัดกรดไขมันอิสระโดยใช้สารเคมี ที่นิยมคือ ใช้สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์หรือโซเดียมคาร์บอเนต ทำปฏิกิริยากับกรดไขมันอิสระในน้ำมันให้เกิดเป็นสบู่ จากนั้นแยกสบู่ออกโดยวิธีการหมุนเหวี่ยง สำหรับความเข้มข้นของด่างที่ใช้มากน้อยแปรผันตามปริมาณกรดไขมันอิสระในน้ำมันปาล์ม การกลั่นน้ำมันปาล์มด้วยสารละลายด่าง เริ่มด้วยการให้ความร้อนแก่น้ำมันปาล์มดิบที่อุณหภูมิ ๘๐ – ๙๐ องศาเซลเซียส แล้วเติมกรดฟอสฟอริกความเข้มข้นร้อยละ ๘๐ – ๘๕ ในปริมาณร้อยละ ๐.๐๕ – ๐.๒ จากนั้นเติมสารละลายด่างซึ่งจะทำให้เกิดสบู่ แยกสบู่ออกด้วยเครื่องหมุนเหวี่ยง และล้างไขสบู่ด้วยน้ำ จากนั้นให้ความร้อนแก่น้ำมันเพื่อไล่น้ำให้ระเหยออก นำน้ำมันมาฟอกสี และกำจัดกลิ่นด้วยไอน้ำ จะได้น้ำมันปาล์มที่เรียกว่า Neutralized Bleached and Deodorized Palm Oil น้ำมันปาล์มที่ผ่านการทำให้บริสุทธิ์แล้ว จะแยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนล่างมีลักษณะเป็นไขและส่วนบนเป็นน้ำมันมีสีเหลืองอ่อนถึงเข้ม เนื่องจากน้ำมันที่ได้มีคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพบางประการที่ไม่เหมาะสมสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์บางชนิด จึงได้มีการศึกษาการดัดแปรคุณสมบัติของน้ำมันปาล์มโดยใช้กระบวนการต่างๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมากขึ้น ผลผลิต

พลอยได้ที่สำคัญ จากการกลั่นบริสุทธิ์น้ำมันปาล์ม คือ กรดไขมันปาล์ม หรือ Palm Fatty Acid Distillated (PFAD) ซึ่งนิยมใช้เป็นวัตถุดิบในการทำสบู่ อาหารสัตว์ การสกัดวิตามินอีในอุตสาหกรรมออร์โกลานิก หรือใช้เป็นสารตั้งต้นในการสกัดกรดไขมันชนิดต่าง ๆ เช่น Stearic Acid ใช้ในอุตสาหกรรมยาง พลาสติก เครื่องสำอาง เทียนไข ซีเมนต์กันน้ำ น้ำมันหล่อลื่น จารบี ส่วน Oleic Acid อุตสาหกรรมที่นำไปใช้ คือ เครื่องสำอาง เกษกรรม เคมีภัณฑ์สำหรับสิ่งทอ สีเรซิน เป็นต้น

การตัดแปรไขมันและน้ำมัน (Modification of Fats and Oil)

การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของไขมันและน้ำมัน เป็นการปรับปรุงไขมันและน้ำมันให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ หรือตัดแปลงเพื่อให้มีคุณสมบัติ ที่มีประโยชน์หลากหลายเพิ่มขึ้น

วิธีการตัดแปรหลักมี ๓ วิธี คือ

๑. การแยกส่วน (Fractionation) เป็นกระบวนการทางกายภาพ ไขมันและน้ำมันเป็นส่วนผสมของไตรกลีเซอไรด์หลายชนิด ไตรกลีเซอไรด์แต่ละชนิดจะมีจุดหลอมเหลวต่างกัน จึงทำให้ไขมันและน้ำมันมีจุดหลอมเหลวเป็นช่วง ในการตัดแปรด้วยวิธีแยกส่วนจะใช้สมบัตินี้ในการแยกไขมันที่มีจุดหลอมเหลวต่างกัน น้ำมันที่ใช้ในการแยกส่วนคือน้ำมันปาล์มซึ่งมีความเหมาะสมในการนำมาแยกส่วน เพราะมีส่วนของความอิ่มตัวและไม่อิ่มตัวในสัดส่วนใกล้เคียงกัน การแยกส่วนทำโดยหลอมหรือละลายไขมันและน้ำมันให้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วลดอุณหภูมิลงจะทำให้ทำให้น้ำมันและไขมันเกิดการตกผลึก หลังจากนั้นนำมากรองแยกส่วนจะได้น้ำมันหรือโอเลอิน และไขมันหรือสเตียรีน การแยกส่วน แบ่งออกเป็น ๓ แบบ คือ

๑.๑ Dry fractionation เป็นวิธีการแยกส่วนโดยใช้วิธีให้ความร้อนแก่น้ำมันปาล์มให้มีอุณหภูมิประมาณ ๗๕ - ๘๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้ไขมันปาล์มหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นนำเข้าสู่ตกผลึกทำให้เย็นที่อุณหภูมิ ๒๕ - ๓๐ องศาเซลเซียส อย่างช้า ๆ น้ำมันปาล์มจะฟอร์มผลึกสเตียรีน จากนั้นแยกผลึกออกโดยใช้เครื่องกรอง (filter press) ซึ่งจะได้โอเลอิน (จุดขุ่น ๘ องศาเซลเซียส) ร้อยละ ๖๐ และ สเตียรีนร้อยละ ๔๐ และถ้าต้องการโอเลอินที่มีคุณภาพสูง (Super olein) ต้องแยกส่วนครั้งที่ ๒ ซึ่งโอเลอินที่แยกส่วนในครั้งที่ ๒ มีจุดขุ่นต่ำลง (๔ องศาเซลเซียส) เช่นเดียวกับสเตียรีนเมื่อมีการแยกส่วนหลายครั้ง จะได้สเตียรีนที่มีค่า IV แตกต่างกันไป ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย สำหรับ PMF (palm mid fraction) สามารถนำไปใช้ในการผลิตโกลีบัตเตอร์

๑.๒ Lanza fractionation ค้นพบโดย Fractelli Lanza เป็นการแยกส่วนโดยการเติมสาร Detergents หรือ Wetting Agents เช่น Sodium Lauryl Sulphate ในน้ำมันพืช เพื่อให้พื้นผิวหน้าของผลึกเปียกและตกตะกอน ผลึกที่เปียกจะชอบน้ำและตกตะกอนในส่วนที่มีน้ำ น้ำจะมีส่วนของไขมัน น้ำมันหยดใหญ่จะรวมตัวกันใหญ่ขึ้น และจะเห็นเป็น ๒ ชั้น ชั้นน้ำมันประกอบด้วยน้ำมันโอเลอิน และส่วนชั้นน้ำมีน้ำและสเตียรีน วิธีการแยกส่วนแบบนี้เป็นวิธีที่แยกผลึกขนาดเล็กออกได้ง่ายกว่า Dry Fractionation และใช้เวลาในการตกผลึกสั้นกว่า

๑.๓ Wet Fractionation เป็นวิธีที่อาศัยความสามารถในการละลายของไขมันและน้ำมันที่แตกต่างกัน การแยกส่วนด้วยตัวทำละลายจะให้การแยกที่ชัดเจนกว่า เพราะไม่ต้องใช้การตกผลึก แต่ใช้การเปลี่ยนอุณหภูมิและปริมาณตัวทำละลาย ทำโดยการผสมตัวทำละลายกับไขมันและปั๊มผ่านไปสู่อุปกรณ์เกิดผลึก ซึ่งทำให้เย็นที่อุณหภูมิที่จะแยกส่วน ผลึกที่เกิดขึ้นจะถูกกรองแยกออกมา จากนั้นระเหยตัวทำละลายจะได้สเตียรีน ส่วนโอเลอินและตัวทำละลายจะถูกเก็บทันทีหรือไม่ก็ปั๊มไปสู่อุปกรณ์เกิดผลึกเพื่อให้ตกผลึกและแยกออกอีกตัวทำละลายที่นิยมใช้คือ เฮกเซน อะซิโตน และ ๒-Nitropropane ตัวทำละลายที่แยกส่วนได้ชัดเจนที่สุดคือ อะซิโตนจากการเปรียบเทียบคุณสมบัติของปาล์มโอเลอินที่ถูกแยกส่วนด้วยวิธีต่าง ๆ พบว่า การแยกส่วนแบบ Lanza จะให้ผลผลิตสูงที่สุดและมีจุดที่มีของแข็งต่ำที่สุด น้ำมันปาล์มโอเลอินที่ได้มีกรดไขมันอิสระต่ำ และมีจุดหลอมเหลวต่ำกว่าวิธีอื่น ๆ

๒. การอินเทอร์เอสเทอริฟิเคชัน (Interesterification) เป็นกระบวนการทางเคมีและกายภาพ เป็นปฏิกิริยาของไขมันและน้ำมัน หรือสารที่ประกอบด้วย Fatty Acid Esters กับกรดไขมัน แอลกอฮอล์หรือเอสเทอร์อื่นที่มีการแลกเปลี่ยนกรดไขมัน ทำให้เกิดเอสเทอร์ชนิดใหม่ ผลจากการอินเทอร์เอสเทอริฟิเคชันทำให้คุณสมบัติไขมันและน้ำมันเปลี่ยนแปลงไป จะเปลี่ยนแปลงมากน้อยขึ้นกับองค์ประกอบและการจัดเรียงตัวของกรดไขมัน และสภาวะที่เหมาะสม ไขมันและน้ำมันที่ผ่านการอินเทอร์เอสเทอริฟิเคชัน จะทำให้จุดหลอมเหลวของน้ำมันเปลี่ยนแปลงไป โดยมีค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีปริมาณของแข็งเพิ่มขึ้นที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดหลอมเหลวของน้ำมัน ก่อนการอินเทอร์เอสเทอริฟิเคชัน ปฏิกิริยานี้จะเกิดได้ ต้องมีการให้ความร้อนไขมันและน้ำมันมากกว่า ๒๕๐ องศาเซลเซียส ซึ่งทำได้ยาก จึงต้องใช้สารเร่งปฏิกิริยาเช่น Sodium Methoxide, Sodium Ethoxide, Sodium Metal หรือ Sodium-potassium Alloy โดยใช้ประมาณร้อยละ ๐.๐๑ – ๐.๑ และสามารถหยุดปฏิกิริยาได้ด้วยน้ำ วิธีการนี้ใช้คัดแปรให้ได้ไขมันและน้ำมันที่จะนำไปใช้เฉพาะอย่าง หรือเป็นการปรับสมบัติของน้ำมันให้เหมาะสมมากขึ้น การเลือกวัตถุดิบจึงมีความจำเป็น เพื่อให้ได้องค์ประกอบของกรดไขมันตามที่ต้องการ ไขมันและน้ำมันที่จะทำอินเทอร์เอสเทอริฟิเคชันต้องผ่านการกำจัดกรดไขมันอิสระ ทำให้เป็นกลางและแห้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการยับยั้งสารเร่งปฏิกิริยา และอาจ

ไม่ต้องฟอกสีก็ได้ เพราะน้ำมันจะมีสีเข้มขึ้นเมื่อผ่านการอินเทอร์เอสเทอริฟายน์ จึงควรฟอกสี ภายหลังและนำไปกำจัดกลิ่นต่อไป การกำจัดสารเร่งปฏิกิริยาออกเนื่องจากเป็นพิษ หรือมีผลเสียต่อ อายุการเก็บ ทำได้โดยการรีไฟน์แต่จะเกิดการสูญเสีย จึงอาจเติมกรดฟอสฟอริกเพื่อทำลายสบู่ แล้ว เติมสารช่วยกรองกวนผสมหลังจากนั้นกรองสารเร่งปฏิกิริยาออก

๓. การทำไขมันแข็ง (Hardening) หรือเติมไฮโดรเจน (Hydrogenation) เป็น กระบวนการทางเคมีการตัดแปรไขมันและน้ำมันอาจทำวิธีเดียวหรือผสมก็ได้ จะทำให้ไขมันและ น้ำมันมีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางเคมีและฟิสิกส์ เป็นการเติมไฮโดรเจนที่พันธะคู่ เพื่อให้ น้ำมันเปลี่ยนเป็นไขมันแข็ง และลดจำนวนพันธะคู่ลง ทำให้น้ำมันที่ได้มีความคงตัวต่อการเหม็น หืน ป้องกันการเกิดกลิ่น เนื่องจากกรดลิโนเลนิก และทำให้น้ำมันมีสีอ่อน การเติมไฮโดรเจนต้องมี สารเร่งปฏิกิริยา ที่นิยมใช้คือ นิเกิล (Nickel) มีลักษณะเป็นของแข็งอยู่กับ Supporter ที่มีลักษณะ โปรงเป็นโพรง และคงรูปร่างแข็งแรงถึงจะได้รับความร้อนสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการเติมไฮโดรเจนคือ อุณหภูมิ ความดัน การเคลื่อนย้ายมวลสาร หรือ การกวน สารเร่งปฏิกิริยาทั้งชนิด สภาพ และความ เข้มข้น เวลา และสารตั้งต้น สภาพการเติมไฮโดรเจนจะมีผลต่อปริมาณ Trans Isomer การควบคุม สภาพเพื่อให้ได้น้ำมันที่มีคุณภาพตามต้องการเป็นสิ่งสำคัญ ถ้ามีน้ำในน้ำมันจะมีผลทำให้ยับยั้ง การทำงานของนิเกิล และทำให้น้ำมันเกิดการแตกตัว ปริมาณกรดไขมันอิสระสูงเกินไป ซึ่งจะ ทำให้ เกิดสบู่และสารอื่น ๆ ที่จัดเป็นสารที่มีพิษต่อสารเร่งปฏิกิริยา (Catalyst Poison) เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และคลอรีน คุณสมบัติของน้ำมันที่ผ่านการทำไขมันแข็งถ้ามีลักษณะเป็น Semi liquid และ Soft Fat จะนำไปใช้ในอุตสาหกรรมขนมอบและขนมหวาน Soft Fat นิยมใช้ในอุตสาหกรรม การทอดที่ใช้ไขมันปริมาณมาก (Deep Frying) คุณค่าทางโภชนาการของน้ำมันที่ผ่านการทำไขมัน แข็งจะมีการย่อยที่ไม่แตกต่างกัน

การนำไปใช้ประโยชน์

น้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย อย่าง เนื่องจากความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบของกรดไขมัน ลักษณะทางเคมีและกายภาพ และ คุณสมบัติอื่น ๆ ดังนี้

๑. มีความคงตัวต่อการเกิดออกซิเดชัน
๒. มีปริมาณไขมันแข็งตามธรรมชาติ
๓. มีความคงตัวในการเกิดผลึกเบต้าไพรม ์(B')
๔. ราคาถูก หาได้ง่าย และมีการผลิตเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

๕. มีคุณค่าทางโภชนาการ

การสนับสนุน และส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ

๑. แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำร่างแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๔ โดยเป็นการปรับกรอบระยะเวลาของร่างแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มจากเดิมของปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ เป็นปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๔ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกร้อยละ ๒๕ ใน ๑๐ ปี (๒๕๕๕-๒๕๖๔) ของกระทรวงพลังงานโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพิ่มศักยภาพการผลิต การตลาด บนฐานความรู้ และการจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

๒. เพิ่มศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๓. สร้างเครือข่ายของผู้เกี่ยวข้อง ในสถาบันเกษตรกรและอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการที่พึ่งตนเอง และแข่งขันได้ในระยะยาว

๔. สร้างระบบการบริหารปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มให้มีเอกภาพ โดยให้สัดส่วนของตัวแทนจากเกษตรกรในคณะกรรมการเพิ่มขึ้น และมีคณะกรรมการระดับ ตำบล อำเภอ จังหวัด และภาค

เป้าหมายของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ หรือดัดแปลงเพื่อให้มีคุณสมบัติ ที่มีประโยชน์หลากหลายเพิ่มขึ้น

๑. ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันด้วยปาล์มพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ในเขตพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ใหม่ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ รวม ๑.๖๐ ล้านไร่ และปลูกทดแทนสวนปาล์มน้ำมันเก่าปีละ ๕๐,๐๐๐ ไร่ รวม ๐.๔๐ ล้านไร่ รวมทั้งฟื้นฟูสวนปาล์มน้ำมันเดิมในพื้นที่เหมาะสมน้อย

๓. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลผลิตผลผลิตไม่น้อยกว่า ๑.๕ ตัน/ไร่/ปี อัตราน้ำมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘.๕ และมีคุณภาพมาตรฐานสากล

๔. ลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๕. พัฒนาระบบการสกัดน้ำมันปาล์มให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล และไม่มี การสกัดน้ำมันปาล์มแบบรวมเมล็ดในปาล์ม ภายใน ๘ ปี

๖. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนและ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๗. ระยะเวลาดำเนินการปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๔ รวม ๘ ปี

ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

๑. ยุทธศาสตร์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๑.๑ เพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในเขตเหมาะสมปลูกปาล์มน้ำมันตามประกาศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๒ เร่งรัดและรณรงค์ในการปรับปรุงพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันเก่า ด้วยการ จัดการผลิตที่ถูกต้อง และปลูกทดแทนด้วยพันธุ์ดีที่มีคุณภาพ

๑.๓ สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้และการบริหารจัดการที่ดี เพื่อ ให้เกิดการใช้ทรัพยากรการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด และแข่งขันได้ภายใต้ระบบการค้าเสรี

๑.๔ สนับสนุนให้มีการบูรณาการผลิต การตลาดอย่างยั่งยืน บนพื้นฐาน ศักยภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร รวมทั้งการเชื่อมโยงกับภาครัฐและเอกชน เพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานจากการทำงานแบบเดี่ยวเป็นการทำงานแบบกลุ่ม

๒. ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด

๒.๑ เพิ่มช่องทางการใช้และการจำหน่ายน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างเสถียรภาพด้านการตลาดและราคา

๒.๒ สนับสนุนการกำหนดนโยบายด้านการตลาดน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ ให้เป็นไปตามกลไกตลาด ที่ก่อให้เกิดการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์สู่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่าง ทั่วถึงและเป็นธรรม

๒.๓ เร่งรัดการนำมาตราฐานปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์ตามหลัก มาตรฐานสากล มาบังคับใช้ให้เห็นผลในทางปฏิบัติ

๒.๔ สนับสนุนการให้สิทธิประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ตลอด จนผู้ลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบ

๒.๕ กำหนดให้โรงสกัดน้ำมันปาล์มรับซื้อผลปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพและมี อัตราน้ำมันไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย พร้อมทั้งกำหนดให้มีการซื้อขายผลปาล์มน้ำมันราคา เดี่ยว

๓. ยุทธศาสตร์การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

๓.๑ สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกอย่างต่อเนื่อง
ชัดเจน ให้สอดคล้องกับศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

๓.๒ การนำน้ำมันพืชใช้แล้วมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน พร้อมทั้งกำกับ ดูแล
ควบคุม และกำหนดบทลงโทษ สำหรับการนำน้ำมันพืชใช้แล้วมาบริโภคซ้ำ

๓.๓ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครื่องยนต์ และเครื่องจักรกลที่สามารถ
รองรับการใช้พลังงานทดแทนจากน้ำมันปาล์ม

๓.๔ สนับสนุนให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม นำผลพลอยได้ ส่วนเหลือ
รวมถึงของเสียจากการผลิตมาผลิตพลังงานทดแทน

๓.๕ สนับสนุนการใช้น้ำมันปาล์มทดแทนน้ำมันเตาในการผลิตกระแสไฟฟ้า

๔. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

๔.๑ เร่งรัดการวิจัยเชิงนব্যการบริหารจัดการปาล์มน้ำมันอย่างเป็นระบบ

๔.๒ สนับสนุนการต่อยอดงานวิจัยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อสร้าง
ผลิตภัณฑ์ใหม่ เทคโนโลยีการผลิตในผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

๔.๓ เร่งรัดการวิจัยเพื่อประเมินและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้
เทคโนโลยีที่สามารถขยายผลในทางปฏิบัติ

๔.๔ สนับสนุนการวิจัย และพัฒนา การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร มาใช้
ในการบริหารจัดการสวนปาล์ม

๔.๕ สนับสนุนการวิจัยเครื่องมือตรวจวัดมาตรฐานของผลผลิตปาล์มน้ำมันที่
รวดเร็วและเชื่อถือได้ ตลอดจนการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของเครื่องมือตรวจวัด

๔.๖ ส่งเสริมและพัฒนานุเคราะห์ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์ม
น้ำมันและน้ำมันปาล์ม รวมทั้งสร้างบุคลากรด้านปาล์มน้ำมันในสถาบันการศึกษาของรัฐอย่างเป็น
ระบบและต่อเนื่อง

๔.๗ วิจัยและพัฒนาพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตสูง และเหมาะสมกับ
สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

๕. ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการ

๕.๑ จัดทำพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มให้เป็นวาระแห่งชาติ
ปฏิรูป กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ให้มีความเป็นเอกภาพ
และสอดคล้องกัน โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

๕.๒ จัดตั้งองค์กรและกองทุนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม เพื่อบริหารจัดการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และแข่งขันได้

๕.๓ ส่งเสริม พัฒนาระบบโลจิสติกส์ภาคเกษตร

๕.๔ จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศปาล์มน้ำมันทั้งระบบ เช่น ทะเบียนเกษตรกร ฐานทะเบียน โรงงาน ฯลฯ

๒. แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกร้อยละ ๒๕ ใน ๑๐ ปี (๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ของกระทรวงพลังงาน

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

๑. เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาพลังงานทดแทนให้เป็นหนึ่งในพลังงานหลักของประเทศ ทดแทนเชื้อเพลิง ฟอสซิลและและการนำเข้าน้ำมันได้อย่างยั่งยืนในอนาคต โดยในแผนนี้จะไม่รวมเป้าหมายการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่ง (NGV)

๒. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ

๓. เพื่อเสริมสร้างการใช้พลังงานทดแทนในระดับชุมชนในรูปแบบชุมชนสีเขียวแบบครบวงจร

๔. เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีพลังงานทดแทนในประเทศ

๕. เพื่อวิจัยพัฒนาส่งเสริมเทคโนโลยีพลังงานทดแทนของไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดสากล

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทนตามแผน AEDP ใน ๖ ประเด็น ดังนี้

๑. การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตและ การใช้พลังงานทดแทนอย่างกว้างขวาง

๒. การปรับมาตรการจูงใจสำหรับการลงทุนจากภาคเอกชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์

๓. การแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาพลังงานทดแทน

๔. การปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบสายส่ง สายจำหน่ายไฟฟ้า รวมทั้งการพัฒนาสู่ระบบ Smart Grid

๕. การประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจต่อประชาชน

๖. การส่งเสริมให้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนแบบครบวงจร

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มจะเป็นในหัวข้อเรื่อง ไบโอดีเซล (เชื้อเพลิงทดแทนดีเซล – Biodiesel) เป้าหมายในปี ๒๕๖๔ คือ ๕.๕๗ ล้านลิตร/วัน ปัจจุบันมีกำลังการผลิต รวม ๑.๖๒ ล้านลิตร/วัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพัฒนาแผน AEDP ที่สำคัญ ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านอุปทาน

ส่งเสริมการปลูกปาล์มในพื้นที่ที่เหมาะสมโดยไม่แย่งพื้นที่พืชอาหาร โดย

๑.๑ ส่งเสริมให้มีพื้นที่ปลูกปาล์ม ๕.๕ ล้านไร่ และมีปาล์มให้ผลรวม ๕.๗ ล้านไร่ภายในปี ๒๕๖๔

๑.๒ มีกำลังการผลิตน้ำมันปาล์มดิบ ไม่น้อยกว่า ๓.๐๕ ล้านตัน/ปี

๑.๓ ส่งเสริมให้เป้าหมายผลผลิตภาพ หรือ Yield ไม่น้อยกว่า ๓.๒ ตัน/ไร่/ปี สัดส่วนการให้น้ำมัน (Oil Content) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๘

๒. ด้านอุปสงค์

๒.๑ บริหารจัดการสัดส่วนการผสมน้ำมันไบโอดีเซลให้สอดคล้องกับปริมาณการผลิต น้ำมันปาล์มภายในประเทศ

๒.๒ ทดลองนำร่อง B๑๐ หรือ B๒๐ ใน fleet รถบรรทุก หรือ เรือประมง เฉพาะ

๒.๓ เตรียมพัฒนามาตรฐานไบโอดีเซลแบบ FAME ให้สามารถมีส่วนผสมในน้ำมันดีเซลถึงร้อยละ ๗ (B๗)

๓. มีการบริหารจัดการแบบครบวงจร ตั้งแต่การปลูกปาล์ม น้ำมัน การสกัดน้ำมัน การผลิตน้ำมันพืช บริโภค การผลิตไบโอดีเซลและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง การนำเข้า การส่งออกและ R&D เพื่อลด ต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ประเทศสูงสุด

๓. มาตรการการรับมือการทะลักการนำเข้าของปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย

๓.๑ มาตรการด้านการบริหารการนำเข้า กำหนดให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) เป็นผู้นำเข้า ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายปาล์มแห่งชาติ ซึ่งจะให้นำเข้า เฉพาะกรณีขาดแคลนน้ำมันปาล์มบริโภค และได้กำหนดแล้วว่าจะไม่เปิดให้นำเข้าเพื่อมาผลิตเป็น พลังงานทดแทน หรือไบโอดีเซล

๓.๒ มาตรการปกป้องการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measure) กรณีที่การเปิดเสรีก่อให้เกิดการนำเข้ามากจนกระทบต่อผู้ผลิต สามารถใช้มาตรการปกป้องพิเศษที่กำหนดขึ้น เฉพาะใช้กับสินค้าเกษตรที่ผูกพันไว้กับ WTO ด้วยการเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการเก็บ ค่าธรรมเนียมปกป้องชั่วคราว เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศที่ได้รับความเสียหาย หรือมี แนวโน้มได้รับความเสียหายจากการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ

๓.๓ การนำเข้าเพื่อส่งออก ตามเกณฑ์ WTO กำหนดให้นำเข้าในอัตราภาษีสูงถึงร้อยละ ๑๔๓ ซึ่งผู้นำเข้าต้องซื้อผลผลิตในประเทศด้วย ๑ ส่วน และต้องส่งออกรวม ๒ ส่วน ภายใน ๓๐ วัน จึงขอภาษีคืนได้

๓.๔ มาตรการอื่นๆ เช่น มาตรการด้านสุขอนามัย การกำหนดปริมาณสารพิษตกค้าง รวมถึงการตรวจสอบป้องกันการลักลอบนำเข้า และกำกับดูแลการขนย้าย ถ่ายลำ-ผ่านแดน น้ำมันปาล์ม

ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของโลก

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น เนื่องจากหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในด้านการแข่งขันสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น ไม่ว่าจะเป็น น้ำมันที่ผลิตจาก ถั่วเหลือง ทานตะวัน เรพซิด เมล็ดฝ้าย ถั่วลิสง งา มะพร้าว ไร่ข้าว ข้าวโพด และเมล็ดนุ่น ทำให้หลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน เร่งการพัฒนาการผลิตน้ำมันปาล์มในเชิงพาณิชย์มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคที่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านอุปโภค บริโภค หรือพลังงานทดแทน

แผนภาพที่ ๒ -๔ แสดงผลผลิตน้ำมันปาล์มโลก (ข้อมูลปี ๒๕๕๔)

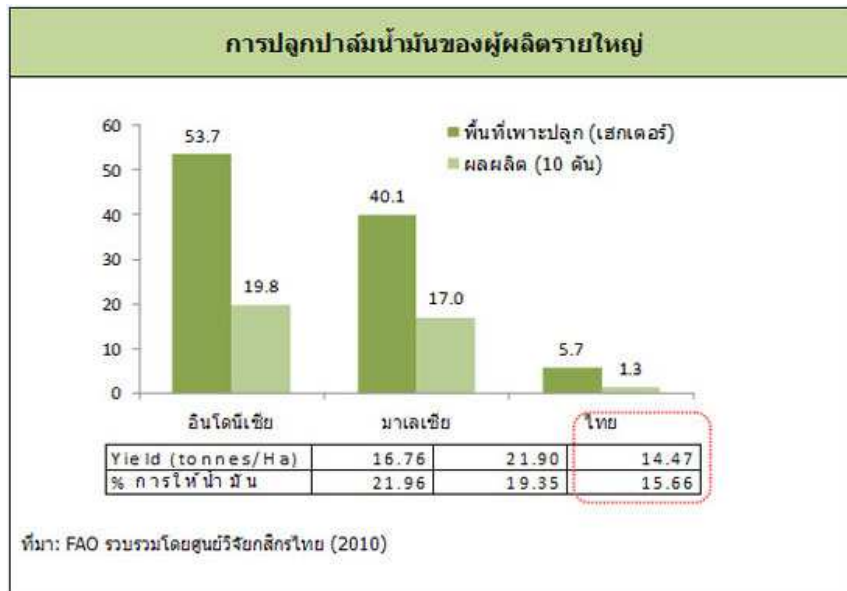

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

เมื่อเปรียบเทียบการผลิตน้ำมันปาล์มในประเทศไทย กับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียน พบว่าประเทศไทยสามารถผลิตน้ำมันปาล์มได้เพียงพอเพื่อรองรับความต้องการบริโภคในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆในภูมิภาคอาเซียนได้ โดยประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มดิบที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย อันเนื่องมาจาก

ทั้งสองประเทศมีพื้นที่ที่มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น และมีฝนตกชุก ซึ่งเป็นสภาพอากาศที่เหมาะสมในการปลูกต้นปาล์มน้ำมัน กล่าวคือ ประเทศตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้ง ๑๐ องศาเหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร หรืออย่างสูงไม่เกิน ๒๐ องศาเหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร และพื้นที่ไม่ควรสูงกว่าระดับน้ำทะเลมากกว่า ๓๐๐ เมตรขึ้นไป นอกจากนี้สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะปลูกต้นปาล์มน้ำมันแล้ว ทั้งสองประเทศนี้ยังมีพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มขนาดใหญ่ มีการปลูกปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร ทำให้สามารถวางแผนการผลิต และควบคุมต้นทุนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตปาล์มที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื่องจากการเพาะปลูกต้นปาล์ม น้ำมันส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของเกษตรกรรายใหญ่ (ร้อยละ ๖๐) และผู้ผลิตปาล์มในรูปแบบสหกรณ์ หรือนิคมกว่าร้อยละ ๓๐.๕ ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ ๘.๕ ที่เป็นเกษตรกรรายย่อย ที่มีพื้นที่การเพาะปลูกไม่เกินร้อยละ ๒๕ ไร่ นอกจากนี้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของทั้งสองประเทศยังเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตสูง และยังมีการสกัดน้ำมันแยกระหว่างเนื้อปาล์มและเมล็ดในปาล์ม (Palm Kernel) ซึ่งจะช่วยให้อัตราการให้น้ำมันมีมากขึ้นกว่าการสกัดรวมผลปาล์มสดทั้งผล

แผนภาพที่ ๒ - ๕ แสดงพื้นที่และผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย

ที่มา: FAO รวบรวม โดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

ตารางที่ ๒ – ๓ แสดงปริมาณการผลิตผลปาล์มสดของโลก (หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ	๒๕๕๒/๕๓	๒๕๕๓/๕๔	๒๕๕๔/๕๕	๒๕๕๕/๕๖ (พ.ย.)	อัตราการ เพิ่ม (%)	สัดส่วน (%)
อินโดนีเซีย	๒๓.๖๐	๒๖.๒๐	๒๘.๕๐	๓๑.๐๐	๘.๐๖	๕๓.๑๓
มาเลเซีย	๑๘.๒๑	๑๘.๒๐	๑๕.๓๒	๑๕.๒๐	-๐.๖๓	๓๒.๕๓
ไทย	๑.๘๓	๑.๘๕	๒.๐๐	๒.๑๐	๔.๓๖	๓.๖๐
โคลัมเบีย	๐.๓๕	๐.๕๕	๐.๕๓	๑.๐๐	๒.๖๐	๑.๓๒
ไนจีเรีย	๐.๘๕	๐.๘๕	๐.๕๑	๐.๕๓	๒.๑๕	๑.๕๕
อื่นๆ	๓.๔๒	๓.๓๘	๓.๕๘	๔.๐๘	๒.๔๘	๗.๐๐
รวม	๔๘.๖๖	๕๑.๘๓	๕๕.๖๘	๕๘.๓๑	๔.๕๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรรม

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่เพาะปลูกสูงสุด เมื่อเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรพซิด ทานตะวัน ถั่วเหลือง โดยในปี ๒๕๕๕ ปาล์มน้ำมันสามารถให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด ๔ ตันต่อเฮกเตอร์ต่อปี

เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของโลก จะพบว่า ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย สามารถผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้ประมาณ ๒๓ ล้านตัน และ ๑๘ ล้านตันตามลำดับในปี ๒๕๕๕ และ ๒๓.๖๐ ล้านตัน และ ๑๗.๕๐ ล้านตัน ตามลำดับในปี ๒๕๕๔ โดยสัดส่วนผลผลิตในปี ๒๕๕๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๗ ของปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของโลก โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๓ ของประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มดิบที่มากที่สุดของโลก แต่สัดส่วนของผลผลิตที่ผลิตได้ถือว่าน้อยมากเทียบกับทั้งประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยประเทศไทยสามารถผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้เพียง ๑.๕ ล้านตัน หรือคิดเป็นสัดส่วนผลผลิตร้อยละ ๓.๓ ของปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของโลกในปี ๒๕๕๕ ซึ่งมากกว่าในปี ๒๕๕๔ ซึ่งผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้ ๑.๔๕ ล้านตัน

แผนภาพที่ ๒ -๖ แสดงแหล่งผลิตน้ำมันปาล์มของโลก

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

แผนภาพที่ ๒ - ๗ แสดงสัดส่วนผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของโลก

ที่มา: USDA รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

ตารางที่ ๒-๘ แสดงสมมูลน้ำมันปาล์มและการเปลี่ยนแปลงปี ๒๕๕๕

รายการ	ปริมาณ (ล้านตัน)				
	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕
การผลิต	๔๓.๕๕	๔๕.๕๕	๔๘.๓๕	๕๑.๘๕	๕๕.๓๑
การนำเข้า	๓๓.๖๖	๓๕.๒๑	๓๖.๒๕	๓๘.๓๔	๔๐.๕๘
การส่งออก	๓๔.๘๐	๓๕.๕๑	๓๖.๘๖	๓๕.๐๓	๔๑.๕๕
การบริโภคในประเทศ	๔๑.๕๓	๔๕.๑๐	๔๓.๘๐	๕๐.๖๒	๕๓.๕๖
สต็อก	๕.๐๓	๕.๕๒	๕.๕๑	๖.๘๘	๘.๐๒

รายการ	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)				
	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕
การผลิต	-	๔.๓๕	๕.๖๖	๖.๐๕	๖.๑๘
การนำเข้า	-	๔.๔๐	๒.๕๘	๖.๓๒	๕.๔๓
การส่งออก	-	๒.๐๐	๓.๖๖	๕.๕๖	๖.๑๖
การบริโภคในประเทศ	-	๖.๕๔	๕.๖๕	๕.๕๓	๕.๔๕
สต็อก	-	๘.๘๘	๖.๖๐	๑๔.๑๐	๑๔.๒๑

ที่มา: USDA

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตาราง จะเห็นได้ว่า ปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มของโลกมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๕ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ ๖.๑๘ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๒ ที่อัตราการเปลี่ยนแปลงเพียงร้อยละ ๔.๓๕ โดยคิดเป็นปริมาณน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้จำนวน ๕๕.๓๑ ล้านตันในปี ๒๕๕๕ ในขณะที่ปริมาณความต้องการในการบริโภคในประเทศเป็นจำนวน ๕๓.๕๖ ล้านตัน ซึ่งเมื่อเทียบเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงในปี ๒๕๕๕ เป็นเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๕.๔๕ ซึ่งเป็นสัดส่วนการเพิ่มขึ้นที่ลดลง โดยในปี ๒๕๕๒ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๖.๕๔ และเมื่อพิจารณาส่วนของสต็อกมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึงร้อยละ ๑๔.๑๐ และ ๑๔.๒๑ ในปี ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ ตามลำดับ ซึ่งอัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราก้าวกระโดดค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๒ ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพียงร้อยละ ๘.๘๘ ส่วนสาเหตุที่ทำให้สต็อกในปี ๒๕๕๕ สูงถึง ๘.๐๒ ล้านตันนั้น เนื่องมาจากความกังวลต่อปัญหาเศรษฐกิจใน

สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา และปริมาณผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบของประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียมีปริมาณออกสู่ตลาดที่สูงมาก ทำให้มีผลต่อราคาน้ำมันปาล์มดิบทำให้ที่มีความผันผวนอย่างมาก และสต็อกของน้ำมันปาล์มดิบเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกเป็นดังนี้

ตารางที่ ๒ -๕ แสดงราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ปี	ตลาดมาเลเซีย		ตลาดรอตเตอร์ดัม	
	ริงกิต/ตัน	บาท/กิโลกรัม	ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน	บาท/กิโลกรัม
๒๕๕๑	๒,๘๔๑.๓๓	๒๕.๗๒	๕๓๘.๐๒	๓๑.๑๖
๒๕๕๒	๒,๒๗๑.๖๔	๒๒.๕๑	๖๗๗.๗๕	๒๓.๓๓
๒๕๕๓	๒,๗๖๑.๘๓	๒๗.๗๔	๕๐๔.๔๔	๒๘.๖๗
๒๕๕๔	๓,๒๘๔.๖๓	๓๓.๒๑	๑,๒๒๓.๖๕	๓๔.๔๑
๒๕๕๕	๒,๕๐๘.๘๗	๒๕.๗๒	๕๕๖.๑๕	๓๑.๑๑

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๒ -๑๐ แสดงราคาผลปาล์มสดในประเทศไทย

ปี	ราคาน้ำมันปาล์มดิบในประเทศไทย (บาท/กิโลกรัม)	ราคาผลปาล์มสดในประเทศไทย (บาท/กิโลกรัม)
๒๕๕๑	๒๘.๕๖	๔.๕๖
๒๕๕๒	๒๔.๓๓	๓.๕๕
๒๕๕๓	๒๕.๑๐	๔.๘๓
๒๕๕๔	๓๖.๕๕	๖.๐๒
๒๕๕๕	๓๐.๘๖	๕.๓๑
๒๕๕๖	๒๕.๒๔	๔.๑๖

ที่มา: กรมการค้าภายใน

ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศอินโดนีเซีย

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันประเทศอินโดนีเซียเป็นอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการค้าและการส่งออกเป็นหลัก โดยรัฐบาลได้มีการสนับสนุน และจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน การปรับปรุงระบบน้ำ และสนับสนุนให้มีการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยผลผลิตน้ำมันปาล์มจะส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ได้แก่ จีน อินเดีย มาเลเซีย เป็นต้น

รัฐบาลอินโดนีเซียมีนโยบายให้ทั้งเกาะสุมาตราเป็นพื้นที่ของการผลิตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันตาม Roadmap Development of Palm Oil Cluster ตาม Regulation of Industry Ministry No.๑๑๑/M-I*ND โดยเน้นที่อุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ คือ อุตสาหกรรมโอเลโออาหาร (Oleofood) ไบโอดีเซล (Biodiesel) และอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคัล (Oleochemical)

ในปี ๒๕๕๕ อินโดนีเซียมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด ๘.๕๔ ล้านเฮกเตอร์ (๕๘.๖๓ ล้านไร่) เป็นพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้วทั้งหมดประมาณ ๗.๒๒ ล้านเฮกเตอร์ (๔๕.๑๓ ล้านไร่) ซึ่งเพิ่มจากปี ๒๕๔๗ เป็นจำนวน ๒ เท่า ซึ่งเดิมมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ ๓.๘๘ ล้านเฮกเตอร์ (๒๔.๒๕ ล้านไร่) โดยผลผลิตผลปาล์มสดและน้ำมันปาล์มดิบ มีดังนี้

ตารางที่ ๒ – ๑๑ แสดงปริมาณผลผลิตปาล์มในประเทศอินโดนีเซีย

ปี	ผลปาล์มสด (ล้านตัน)	ผลปาล์มสดต่อไร่ (ตัน)	ปาล์มน้ำมัน (ล้านตัน)	อัตราสกัดน้ำมันปาล์ม/ผลปาล์มสด(ร้อยละ)
๒๕๕๑	๘๕.๐๐๐	๒.๗๓	๑๗.๕๔๐	๒๐.๖๓๕
๒๕๕๒	๙๐.๐๐๐	๒.๖๘	๑๘.๓๒๔	๒๑.๔๗๑
๒๕๕๓	๙๗.๘๐๐	๒.๗๓	๑๘.๗๖๐	๒๐.๒๐๔
๒๕๕๔	๑๐๑.๗๐๐	๒.๖๗	๒๑.๔๔๘	๒๑.๐๘๐
๒๕๕๕	๑๐๑.๗๐๐	๒.๖๗	๒๓.๖๗๒	๒๓.๒๗๖

ที่มา: องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ FAOSTAT

ตารางที่ ๒ – ๑๒ แสดงปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศอินโดนีเซีย

ปี	ปริมาณการส่งออก(ตัน)	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)
๒๕๕๑	๑๔,๒๕๐,๖๘๖	๘,๘๒๒
๒๕๕๒	๑๖,๘๒๕,๒๐๓	๒๑,๑๓๘
๒๕๕๓	๑๖,๒๕๑,๘๕๓	๔๖,๗๒๐
๒๕๕๔	๑๖,๓๓๖,๗๕๐	๒๓,๓๔๔

ที่มา: องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ FAOSTAT

ในด้านนโยบายและกฎระเบียบเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศอินโดนีเซียมี ทั้งในรูปของกฎหมาย และข้อตกลงภาครัฐกิจ ซึ่งการออกกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ จะออกโดย องค์การของรัฐ ซึ่งมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังองค์กรในระดับต่างๆ เพื่อให้อำนาจแก่ ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งผู้บริหารระดับท้องถิ่นเกิดจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ทำให้ผู้บริหารรู้ถึงสภาพแวดล้อมของพื้นที่เป็นอย่างดี ทำให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น ของตน แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดด้วยความสามารถทางเทคนิค และแหล่งการเงินที่ไม่เพียงพอ ในบางพื้นที่

ภาพรวมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศมาเลเซีย

ในปี ๒๔๕๔-๒๔๕๕ ประเทศมาเลเซียได้นำปาล์มน้ำมัน พันธุ์ปาล์มน้ำมันแบบคูรา จากประเทศอินโดนีเซียมาปลูกครั้งแรก และในปี ๒๔๖๐ ได้เริ่มปลูกเพื่อการพาณิชย์ โดยปาล์ม น้ำมันเป็นพืชที่นิยมปลูกรองจากยางพารา

ในปี ๒๔๘๔-๒๕๐๓ ได้มีการลงทุนวิจัยและพัฒนา ด้านการปรับปรุงพันธุ์ปาล์ม น้ำมัน เพื่อให้ได้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่ที่สูงกว่าพันธุ์เดิม โดยพันธุ์ใหม่ที่ได้คือ พันธุ์ลูกผสม ระหว่าง คูราและเทอเนอรา (DxT) และในปี ๒๕๐๓ มาเลเซียได้เริ่มขยายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม อย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชากรผู้ปลูกปาล์ม ต่อมาผู้ผลิตเอกชนได้มองเห็นความ ได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบมากขึ้น เมื่อเทียบกับการปลูกยางพารา ไม่ว่าจะเป็นเพราะราคายางพารามี ราคามีปรับตัวลดลงในช่วงนั้น และสภาพภูมิประเทศ ปริมาณ ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกปาล์ม น้ำมันเป็นอย่างมาก ทำให้ได้ผลผลิตปาล์มน้ำมันสูง จึงมีผลให้ทั้งภาคเอกชนและเกษตรกรรายย่อย เริ่มเข้ามาปลูกปาล์มน้ำมันมากขึ้น และเริ่มมีการพัฒนาพันธุ์ การจัดการสวน และการบุกเบิกตลาด

ในปี ๒๕๑๓ รัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม และต่อมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานต่างที่เกี่ยวข้องกับปาล์ม มีการจัดทำกฎข้อบังคับต่างๆ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บภาษีเพื่อนำไปพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศ และในปี ๒๕๒๒ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน รวมทั้งหน่วยงานเอกชน ได้ร่วมมือกันก่อตั้ง สถาบันวิจัย Palm Oil Research Institute of Malaysia (PORIM) ขึ้น ภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม พื้นฐาน (Ministry of Primary Industries) ต่อมาได้บูรณาการกับ Palm Oil Registration and Licensing Authority (PORLA) เป็นหน่วยงานใหม่ ชื่อ Malaysian Palm Oil Board (MPOB) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มาจากกรรการร่างกฎหมาย ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากภาครัฐและเอกชน เป็นหน่วยงานอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบในการสนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งมาเลเซีย (Malaysia Palm Oil Board Act) และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งมาเลเซีย (The Malaysian Palm Oil Board) เพื่อกำหนดทิศทาง และออกใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยัง ครอบคลุมถึงการทำการศึกษาวิจัย พัฒนา ออกกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ในประเทศ และกระจายต่างๆ ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานให้กับรัฐทราบ มีรายได้จากการเก็บภาษีการขึ้นทะเบียน ซึ่งการบริการให้กับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันส่งผลให้รัฐมีรายได้จาก ภาษีมากขึ้น กระตุ้นให้ภาครัฐทำการลงทุนด้าน โครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยและพัฒนาให้กับ อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและเครื่องมือต่างๆ

ต่อมาประเทศมาเลเซียได้พัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไปอีกขั้น โดยขยายไปสู่ อุตสาหกรรม Oleo Chemical and Palm Kernel ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในหลาย อุตสาหกรรม การผลิตน้ำมันปาล์มถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักของมาเลเซีย และยังเป็นประเทศ ผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลก

ในปี ๒๕๕๕ มาเลเซียมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด ๕.๐๘ ล้านเฮกเตอร์ (๓๑.๗๕ ล้านไร่) เป็นพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้วทั้งหมดประมาณ ๔.๓๕ ล้านเฮกเตอร์ (๒๗.๒๒ ล้านไร่) โดยผลผลิตผลปาล์มสด และน้ำมันปาล์มดิบ มีดังนี้

ตารางที่ ๒ - ๑๓ แสดงผลผลิตผลปาล์มสด และน้ำมันปาล์มดิบของประเทศมาเลเซีย

ปี	ผลปาล์มสด (ล้านตัน)	ผลปาล์มสด ต่อไร่ (ตัน)	ปาล์มน้ำมัน (ล้านตัน)	อัตราสกัดน้ำมันปาล์ม/ ผลปาล์มสด(ร้อยละ)
๒๕๕๑	๘๘.๖๓	๓.๖๔	๑๗.๓๓	๒๐.๐๐
๒๕๕๒	๘๗.๘๓	๓.๕๐	๑๗.๕๖	๒๐.๐๐
๒๕๕๓	๘๗.๘๓	๓.๕๐	๑๖.๕๕	๑๘.๓๕
๒๕๕๔	๘๗.๘๓	๓.๕๐	๑๘.๕๑	๒๑.๕๓
๒๕๕๕	๘๗.๘๓	๓.๕๐	๑๘.๓๕	๒๑.๓๕

ที่มา: องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ FAOSTAT

ตารางที่ ๒ - ๑๔ ปริมาณการส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศมาเลเซีย

ปี	ปริมาณการส่งออก(ตัน)	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)
๒๕๕๑	๑๔,๑๔๒,๔๔๓	๗๒๑,๘๕๐
๒๕๕๒	๑๓,๕๒๔,๔๑๐	๑,๐๕๐,๒๘๔
๒๕๕๓	๑๔,๗๓๒,๗๒๑	๑,๒๘๕,๒๖๐
๒๕๕๔	๑๕,๗๘๓,๗๕๖	๑,๗๒๕,๘๒๕

ที่มา: องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ FAOSTAT

สรุป

โครงสร้างภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบในประเทศไทยประกอบด้วย ๘ กลุ่มหลักที่สำคัญ อันได้แก่ ๑. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม ซึ่งมีตั้งแต่เกษตรกรรายย่อย จนถึงบริษัทเอกชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มจะอยู่ภาคใต้ของประเทศไทย ๒. ผู้รวบรวมหรือลานเลทะลายปาล์ม โดยเป็นคนกลางรับซื้อผลปาล์มสดจากเกษตรกรเพื่อรวบรวมส่งโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ๓. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม เป็นโรงงานที่รับซื้อผลปาล์มสดเพื่อสกัดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ และเมล็ดในปาล์ม โดยเมื่อผลปาล์มสดมาส่งถึงโรงงานจะมีการคัดคุณภาพผลปาล์มก่อนเข้าสู่การผลิต เพื่อให้ได้อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มที่ดี ๔. โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ เป็นการนำน้ำมันปาล์มดิบ หรือน้ำมันเมล็ดในปาล์มมาทำการกลั่นเป็นน้ำมันบริสุทธิ์ เพื่อการบริโภคในประเทศ ๕. โรงงานไบโอดีเซล เป็นการนำน้ำมันปาล์มดิบมาทำการผลิตเมทิลเอสเทอร์

เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน คือน้ำมันไบโอดีเซล ๖. โรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อัน ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ๗. คลังรับฝากน้ำมันปาล์ม ๘. องค์กร ชมรม และสมาคมที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศไทยมีการสนับสนุน และส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการผลิต และการตลาด แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกร้อยละ ๒๕ ใน ๑๐ ปี (๒๕๕๕-๒๕๖๔) ของกระทรวงพลังงาน ซึ่งส่งผลต่อการผลักดันให้เกิดการขยายพื้นที่ปลูกปาล์ม การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความยั่งยืนในด้านอาหารและพลังงานของประเทศ

เมื่อพิจารณาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โลกจะเห็นได้ว่า นอกจากประเทศไทยแล้วยังมีอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ทั้งยังมีการเร่งการพัฒนาในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการด้านอุปโภค บริโภค และพลังงานทดแทนที่เพิ่มมากขึ้น และเมื่อจัดลำดับจะพบว่า ประเทศผู้นำในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของโลก ๑ อันดับแรกได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ตามลำดับ แต่หากพิจารณาถึงผลผลิตของประเทศไทย ถือได้ว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับ ๒ อันดับแรก ซึ่งอุตสาหกรรมปาล์มของประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย นั้น มีการส่งเสริมให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ และมีการจัดทำแผนการพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม ทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการผลิตได้เป็นอย่างดี

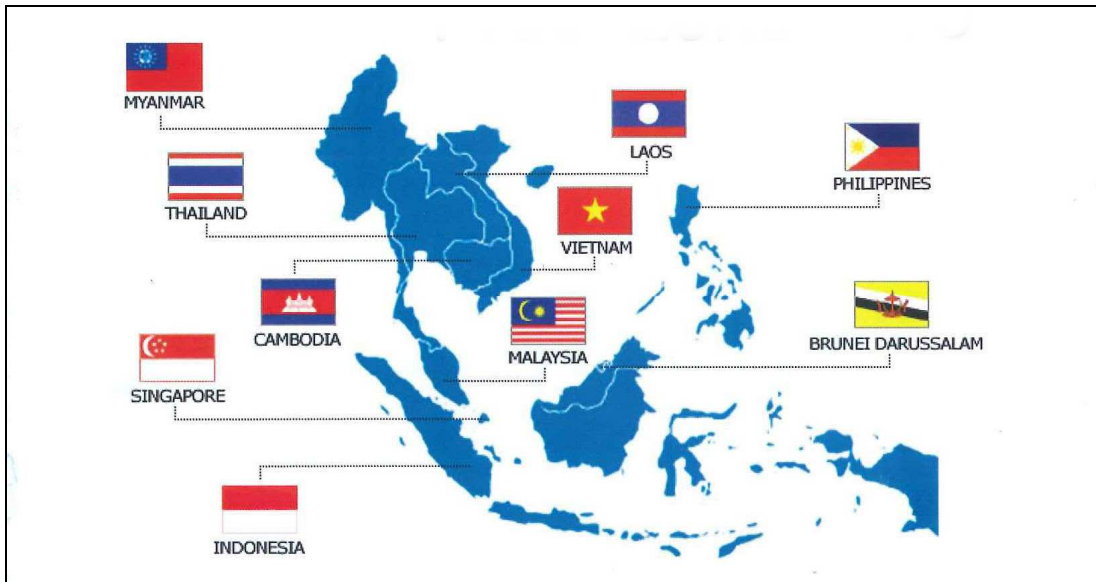
บทที่ ๓

ผลกระทบของอุตสาหกรรมเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือที่รู้จักกันในนาม AEC (Asean Economics Community) คือการรวมตัวของชาติในอาเซียน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และ บรูไน ปัจจุบันอาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ มีประชากร รวมกันเกือบ ๕๐๐ ล้านคน

แผนภาพที่ ๓-๑ แสดงสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ที่มา: ศูนย์การเรียนรู้ กรมการทหารสื่อสาร

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ผู้นำอาเซียนได้ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงอาเซียนไปสู่ภูมิภาคที่มั่นคง มั่งคั่ง และมีขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และลดความ

ยากจน รวมถึงลดระดับความแตกต่างในด้านสังคมและเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๐ รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามรับรอง AEC Blueprint แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) และปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ เพื่อยืนยันเจตนารมณ์ร่วมกันดำเนินการให้สำเร็จตามกำหนดในปี ๒๕๕๘ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งมีรูปแบบคล้ายกลุ่ม Euro Zone จะทำให้ประเทศที่อยู่ในกลุ่มมีผลประโยชน์ อำนาจต่อรองต่างๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น รวมถึงการนำเข้าและส่งออกของประเทศในอาเซียนเป็นไปอย่างเสรี ยกเว้นอาจมีสินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศจะขอยกเว้นเป็นกรณีพิเศษที่ไม่ลดภาษีนำเข้า โดยการรวมตัวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะมีผลอย่างเป็นทางการในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕)

AEC Blueprint (แบบพิมพ์เขียว) หรือแนวทางที่จะให้ AEC เป็นไปคือ

๑. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือ

๒. การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง เช่น นโยบายการแข่งขัน สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองผู้บริโภค และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

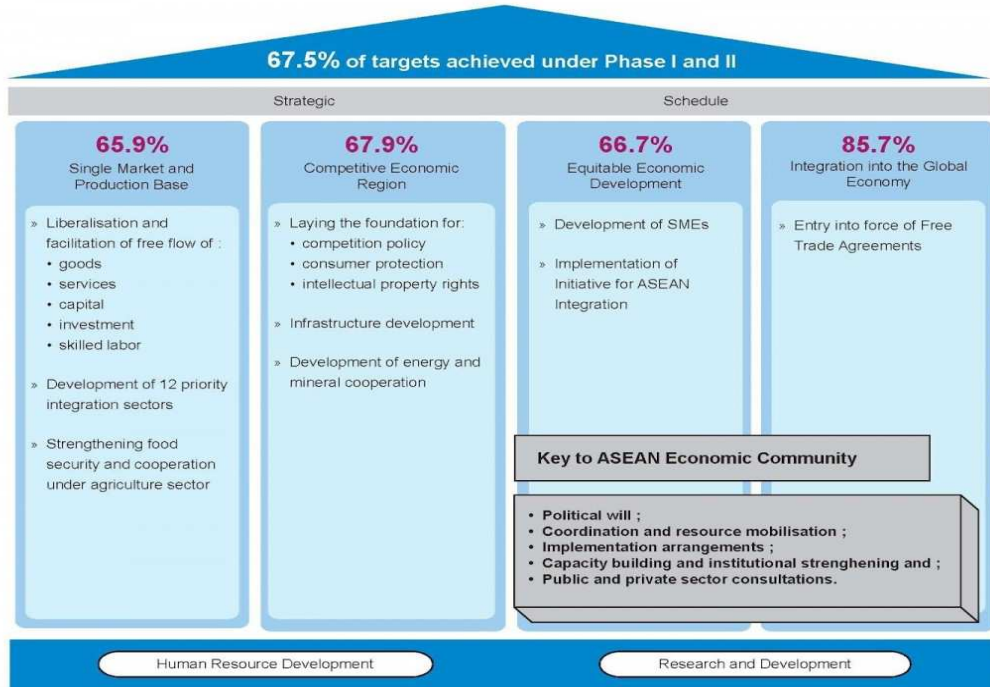
๓. การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน หรือเสมอภาคกัน เช่น การลดช่องว่างการพัฒนา ระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ และการสนับสนุนการพัฒนา SMEs

๔. การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ เช่น การปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายการผลิต จำหน่าย และการจัดทำ FTA (Free Trade Area) กับประเทศนอกกลุ่ม

หากกล่าวโดยสรุปการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะก่อให้เกิดโอกาสและอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับสมาชิกอาเซียนประเทศอื่น ซึ่งทุกอุตสาหกรรมในประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อม เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC โดยแต่ละประเทศก็จะมีโอกาส และอุปสรรคของแต่ละอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันไป

แผนภาพที่ ๓-๒ แสดงดัชนีชี้วัดการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียน

Implementation of ASEAN Economic Community Scorecard under Phase I and Phase II

Note: As of December 2011, the implementation rates under Phase I and Phase II are 86.7% and 55.8%, respectively.

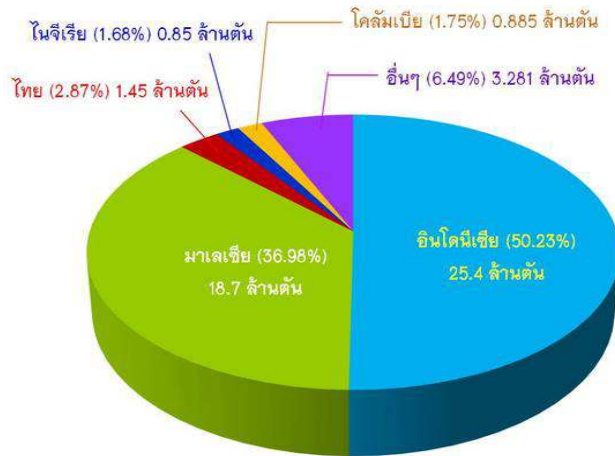
ที่มา: ศูนย์การเรียนรู้ กรมการทหารสื่อสาร

ภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทยต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโลก

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโลก พบว่าประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอันดับ ๓ ของโลก แต่เมื่อพิจารณาจากผลผลิตน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ของสองอันดับต้น จะพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยในปี ๒๕๕๔ มีการผลิตน้ำมันปาล์มรวมทั้งสิ้น ๕๐.๖ ล้านตัน โดยประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตอันดับที่ ๑ มีผลผลิตน้ำมันปาล์มเป็นจำนวน ๒๕.๔ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๒๓ ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนอันดับที่ ๒ คือ ประเทศมาเลเซีย มีผลผลิตน้ำมันปาล์มจำนวน ๑๘.๗ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๘ ของผลผลิตทั้งหมด และอันดับที่ ๓ คือประเทศไทย มีผลผลิตน้ำมันปาล์มจำนวน ๑.๔๕ ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๘๗ ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งสามประเทศนี้ มีกำลังการผลิตรวมร้อยละ ๕๐.๐๘ ของการผลิตน้ำมันปาล์มทั้งโลก แต่หากพิจารณา ๒ อันดับแรก มีกำลังการผลิตรวมสูงถึง

ร้อยละ ๘๗.๒๑ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยถึงเป็นอันดับที่ ๓ แต่มีขนาดกำลังการผลิตที่น้อยมาก แสดงดังแผนภาพที่ ๓-๓

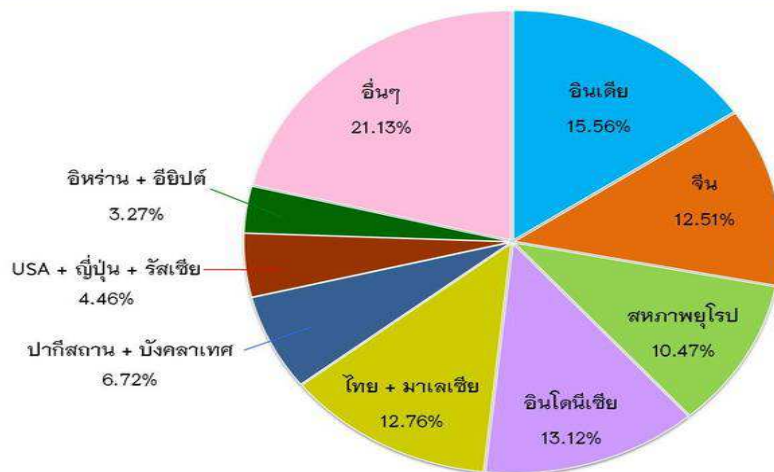
แผนภาพที่ ๓-๓ แสดงสัดส่วนกำลังการผลิตของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโลก

ที่มา : USDA

และเมื่อพิจารณาอุปสงค์ หรือความต้องการใช้น้ำมันปาล์มทั้งโลก พบว่า ในปี ๒๕๕๔ มีปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มทั้งโลกจำนวน ๔๘.๔๘ ล้านตัน ซึ่งใกล้เคียงกับปริมาณน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ จากข้อมูลการใช้น้ำมันปาล์มทั่วโลกเปรียบเทียบกับการใช้ในปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศอินเดีย จีน และสหภาพยุโรปเป็น ๓ ประเทศหลักที่มีการบริโภคน้ำมันปาล์มมากที่สุด แสดงดังแผนภาพที่ ๓-๔

แผนภาพที่ ๓-๔ แสดงสัดส่วนความต้องการการใช้น้ำมันปาล์มโลก

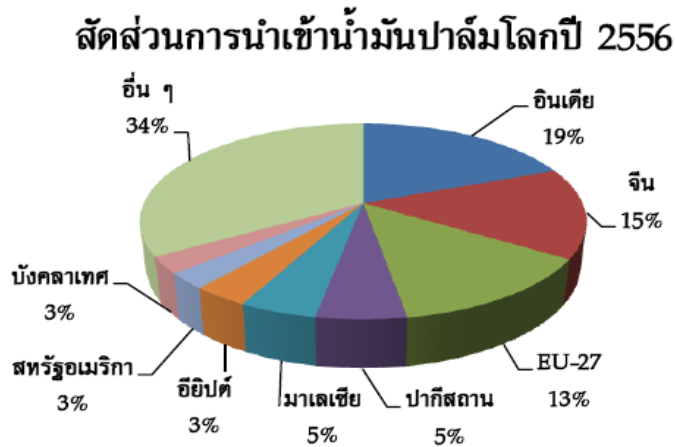

ที่มา : USDA

ในปี ๒๕๕๖ ประเทศอินเดียและจีน ยังคงเป็นผู้กำหนดความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มหลักของโลก โดยในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา อินเดียมีความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๒ แต่การผลิตน้ำมันปาล์มกลับมีอัตราการขยายตัวที่น้อยกว่า โดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๑.๘ ต่อปี ในขณะที่ค่าเฉลี่ยการขยายตัวของทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ ๒.๐ ต่อปี ดังนั้นทางอินเดีย จึงมีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้นทุกปี เช่นเดียวกับจีน ที่เป็นผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มอันดับสองของโลก ที่มีความต้องการบริโภคมากขึ้น อันเนื่องจากผลผลิตในประเทศที่ลดลง และภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มดีขึ้น

แผนภาพที่ ๓-๕ แสดงสัดส่วนการนำเข้าน้ำมันปาล์มโลกปี ๒๕๕๖

ที่มา: United States Department of Agricultural

ในส่วนองราคาน้ำมันปาล์มมีความสัมพันธ์กับราคาน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งน้ำมันทั้งสองประเภทนี้ ถือเป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน ดังนั้นทิศทางการเคลื่อนไหวของราคาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยนำข้อมูลของราคาน้ำมันปาล์มตลาดมาเลเซีย เทียบกับราคาน้ำมันถั่วเหลืองในตลาดชิคาโก

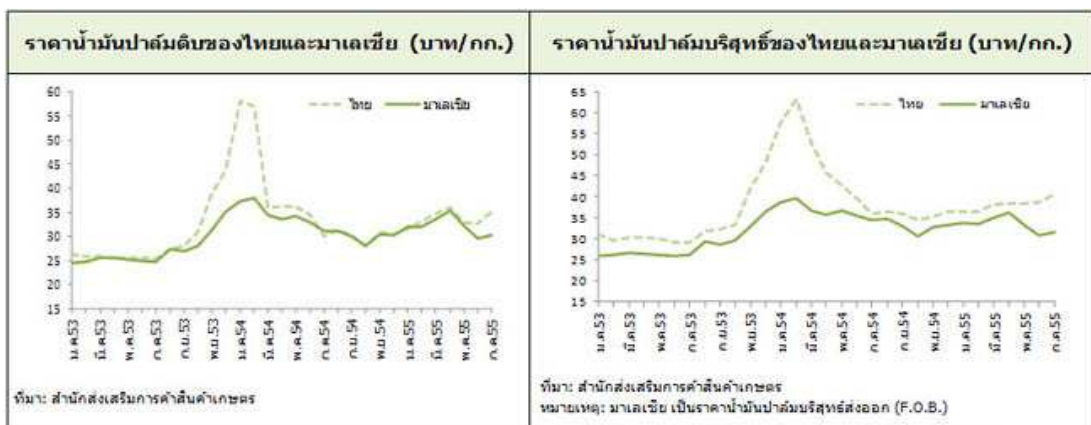
แผนภาพที่ ๓-๖ แสดงการเปรียบเทียบราคาน้ำมันปาล์มของตลาดมาเลเซียและน้ำมันถั่วเหลืองของตลาดชิคาโก

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

จากรายเปรียบเทียบราคาน้ำมันปาล์มดิบ และราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศ ไทยเทียบกับราคาของประเทศมาเลเซีย (ราคาตลาดมาเลเซีย เป็นราคาอ้างอิงตลาดโลก) โดยเฉลี่ย ราคาในช่วงปี ๒๕๕๓ ถึง ๒๕๕๕ พบว่า ราคาน้ำมันปาล์มดิบของไทยสูงกว่าของมาเลเซียร้อยละ ๘ และ ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของไทยสูงกว่ามาเลเซียถึงร้อยละ ๑๔.๓

แผนภาพที่ ๓-๗ แสดงการเปรียบเทียบราคาน้ำมันดินและราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศ ไทยและมาเลเซีย

ที่มา: สำนักส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร

หากพิจารณาราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยเทียบกับราคาน้ำมันปาล์มตลาดมาเลเซีย ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงตลาดโลกในการซื้อขายน้ำมันปาล์ม พบว่า โดยเฉลี่ยราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีราคาที่สูงกว่าตลาดมาเลเซีย โดยเฉพาะราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ โดยในหลายครั้งราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีราคาที่สูงกว่าราคาในตลาดมาเลเซีย อันเนื่องมาจาก ปริมาณผลปาล์มสดออกสู่ตลาดมีน้อย มีการแข่งขันรับซื้อผลปาล์มของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้น สต็อกน้ำมันปาล์มของประเทศลดลง หรือ การแทรกแซงหรือควบคุมราคาจากนโยบายของภาครัฐ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ส่งผลให้ราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีการปรับราคาสูงขึ้น ทำให้ไม่สอดคล้องกับราคาตลาดมาเลเซีย โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ เกิดอุปสรรคในการส่งออก เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคากับผู้ผลิตในประเทศอื่นได้

เมื่อพิจารณาปริมาณการส่งออกจากบัญชีสมดุลน้ำมันปาล์มของประเทศไทย จะพบว่า สัดส่วนของปริมาณการส่งออกต่อปริมาณน้ำมันรวมของประเทศ (สต็อกต้นปี รวมกับผลผลิตที่ผลิตได้ในปี และการนำเข้า) มีความผันผวนมาก นับจากปี ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๖ มีสัดส่วนร้อยละ ดังนี้ ๑๑.๐๕, ๑๑.๑๔, ๑๕.๘๕, ๑๓.๗๕ และ ๑๓.๒๘ ตามลำดับ นั้นหมายถึง สถานการณ์ทางการแข่งขันในตลาดน้ำมันปาล์มโลกของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีน้อย ทำให้มีช่วงที่ยังคงส่งออกได้บ้าง เพราะราคาน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อศักยภาพในการแข่งขันทางการค้า การส่งออกของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลกระทบของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เมื่อประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ๒๕๕๘ อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันทางการค้า การส่งออก และการนำเข้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากประเทศที่เป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกน้ำมันปาล์มที่สำคัญของโลก คือ ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งเป็น ๒ ใน ๑๐ ประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนเช่นกัน และหากการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ การเร่งขจัดมาตรการด้านภาษีนำเข้าสินค้า และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้อย่างต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือภายในกลุ่มอาเซียนมีความเป็นเสรีอย่างแท้จริง นั้นหมายถึง การเคลื่อนย้าย ส่งออก และนำเข้าน้ำมันปาล์มจากทั้งสอง

ประเทศได้อย่างเสรี โดยไม่มีมาตรการกีดกันใดๆ ย่อมส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ โดยผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการในแต่ละส่วนของระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีหลายปัจจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

๑.๑ ปัจจัยด้านราคาผลปาล์มสด ที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มขายต่อโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ หรือลานทะเลลายปาล์ม โดยราคาผลปาล์มสดที่ขายในประเทศมีราคาที่ค่อนข้างแกว่งตัว อันเนื่องมาจากผลผลิตปาล์มมีปริมาณไม่แน่นอน มีการแข่งขันซื้อผลปาล์มสดของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม รวมถึงมีการแทรกแซง หรือควบคุมราคาจากภาครัฐในบางช่วงที่ราคาผลปาล์มสดตกต่ำ หรือถูกเรียกร้องโดยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกมีการปรับตัวลดลง โดยในปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ ราคาผลปาล์มสดมีการเคลื่อนไหวดังนี้ ๔.๕๖, ๓.๕๕, ๔.๘๓, ๖.๐๒, ๕.๓๑ และ ๔.๑๖ บาท/กิโลกรัม ซึ่งหากการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นหมายถึงราคาผลปาล์มสดในประเทศไทย จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับราคาน้ำมันปาล์มดิบของตลาดโลก เนื่องจากต้นทุนการผลิตหลักของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ คือ ต้นทุนค่าผลปาล์มสดนั่นเอง

๑.๒ ปัจจัยด้านคุณภาพของผลปาล์มสด ส่งผลต่ออัตราการให้น้ำมัน และคุณภาพของผลผลิตน้ำมันปาล์มของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพันธุ์ปาล์มที่ปลูกของไทย ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ปาล์มที่มีการพัฒนาน้อยกว่า จึงทำให้เกิดผลผลิตต่อพื้นที่ต่ำกว่า และยังให้อัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดที่ต่ำกว่าพันธุ์ของอินโดนีเซีย และมาเลเซียอีกด้วย รวมไปถึงเกณฑ์ในการตัดผลปาล์มสดเพื่อขาย ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มโดยส่วนใหญ่ จะเก็บผลปาล์มที่ไม่สุก อ่อนเกินไป หรือ สุกเกินรอบตัดปาล์มที่เหมาะสม ทำให้คุณภาพผลปาล์มสดไม่ดีเท่าที่ควร หากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น มาตรฐาน หรือเกณฑ์การคัดคุณภาพของผลปาล์มสดอาจมีความเข้มข้นขึ้น

๑.๓ ปัจจัยด้านปริมาณของผลปาล์มสด เนื่องจากร้อยละ ๖๘ ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในประเทศไทยเป็นเกษตรกรรายย่อย ที่มีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย ๑๐ - ๒๐ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ คือประมาณ ๒ - ๒.๕ ตันต่อไร่ต่อปี และเมื่อผลผลิตได้มีปริมาณไม่มากนัก ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตผลปาล์มสดต่อกิโลกรัมมีราคาที่สูง ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขัน และการทำกำไรของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มไทยลดน้อยลง ในขณะที่ทั้งประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย พื้นที่โดยส่วนใหญ่ จะเป็นของบริษัทเอกชนรายใหญ่ หรือผู้ผลิตรายย่อย ซึ่งมีการปลูกปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร ทำให้สามารถวางแผนการผลิต การลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งยังสามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ ปัจจัยด้านช่องทางการขายผลปาล์มสด หากการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งผลให้โรงงานผู้ผลิตน้ำมันปาล์ม มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศ ในช่วงที่ราคาน้ำมันของตลาดโลกมีราคาต่ำกว่า ส่งผลให้ทางโรงงานลด หรือเลิกรับซื้อผลปาล์มสดจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม หรือมีการปรับลดราคาซื้อเพื่อให้สอดคล้องต่อการแข่งขันกับราคาน้ำมันปาล์มโลก และหากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มเป็นผู้ปลูกปาล์มอิสระ ไม่ได้เป็นลูกไร่ หรือมีสัญญาการขายกับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม จะมีความเสี่ยงในการขาดแหล่งรองรับผลปาล์มสดที่ผลิตได้

๑.๕ ปัจจัยด้านการสนับสนุนราคาจากภาครัฐ ทำให้ยากขึ้น เพราะจะทำให้ราคาของผลปาล์มสดไม่สอดคล้องกับภาวะการแข่งขันของตลาดโลก

๒. ผลกระทบต่อโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

๒.๑ ปัจจัยด้านราคาน้ำมันปาล์มดิบ เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง และมีโอกาสทั้งด้านการส่งออก และนำเข้า โดยอ้างอิงราคาน้ำมันปาล์มดิบของโลก ซึ่งหากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มไม่สามารถแข่งขันด้านราคาได้ นั้นย่อมหมายถึง การเพิ่มขึ้นของปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบจากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียเข้ามา ทดแทนการซื้อจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของไทย แต่หากพิจารณาราคาของน้ำมันปาล์มดิบของไทยเปรียบเทียบกับมาเลเซียในช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ จะเห็นได้ว่า มีช่วงที่ราคาน้ำมันปาล์มดิบของไทยมีราคาสูงกว่ามาก และมีช่วงที่ราคาเท่ากันกับราคามาเลเซียเช่นกัน นั้นหมายถึง ประเทศไทยยังคงมีความสามารถในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ในบางสถานการณ์

๒.๒ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการผลิต อัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดในประเทศไทยมีอัตราที่ต่ำกว่าทั้งอินโดนีเซีย และมาเลเซีย แสดงดังตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๑ แสดงอัตราการสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย

ปี	อัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสด		
	ประเทศไทย	ประเทศอินโดนีเซีย	ประเทศมาเลเซีย
๒๕๕๑	๑๖.๖๑	๒๐.๖๓	๒๐.๐๐
๒๕๕๒	๑๖.๑๔	๒๑.๔๗	๒๐.๐๐
๒๕๕๓	๑๕.๖๕	๒๐.๒๐	๑๕.๓๕
๒๕๕๔	๑๖.๕๘	๒๑.๐๕	๒๑.๕๓
๒๕๕๕	๑๗.๓๕	๒๓.๒๘	๒๑.๓๕

โดยการเพิ่มอัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสด สามารถทำได้จากการคัดคุณภาพการรับซื้อผลปาล์มสดจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม หรือลานทะเลหลายปาล์ม โดยไม่มีการหมักปาล์ม การแยกถูกร่วง คัดปาล์มที่ไม่สุก อ่อนเกินไป หรือ สุกเกินรอบตัดปาล์มที่เหมาะสม อีกทั้งเน้นด้านประสิทธิภาพการผลิตของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ทำให้เกิดการสูญเสียจากการผลิตน้อยที่สุด เพื่อที่จะสามารถเพิ่มอัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดให้มากขึ้น หรือใกล้เคียงกับทั้งสองประเทศ

๒.๓ ปัจจัยด้านต้นทุนการผลิต อันเนื่องมาจาก ต้นทุนค่าผลปาล์มสดที่สูง รวมถึงค่าแรงงานในสายการผลิต ที่มีการปรับค่าแรงงานขั้นต่ำเป็น ๓๐๐ บาทต่อวัน ในปี ๒๕๕๕ ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูง อีกทั้งประสิทธิภาพการผลิตที่ไม่สูงนัก จึงส่งผลต่อต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม น้ำมันปาล์มดิบที่สูง ทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง แต่หากราคาผลปาล์มสดในประเทศไทยสอดคล้องกับราคาน้ำมันปาล์มดิบของตลาดโลก จะทำให้โอกาสในการแข่งขันมีมากขึ้น

๒.๔ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายน้ำมันปาล์มดิบไปยังต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น สำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดใหญ่ ที่มีศักยภาพในการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบในนามของบริษัทเอง เนื่องจากการปริมาณส่งออกน้ำมันปาล์มดิบแต่ละครั้งมีปริมาณตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ตันจนถึง ๓๐,๐๐๐ ตัน ทำให้เอื้อประโยชน์ต่อโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดใหญ่ในการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ทั้งยังมีโอกาสในการซื้อน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ เพื่อการส่งออกได้อีก

๓. ผลกระทบต่อโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

๓.๑ ปัจจัยด้านปริมาณของวัตถุดิบ คือ น้ำมันปาล์มดิบ มีโอกาส หรือทางเลือกมากขึ้นในการจัดหาน้ำมันปาล์มดิบราคาถูก ทั้งจากในระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ หรือการนำเข้าจากต่างประเทศ แต่ทว่าหากบางสถานการณ์ที่ราคาน้ำมันปาล์มดิบในต่างประเทศสูงกว่าในประเทศ ย่อมส่งผลให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่งออกน้ำมันไปต่างประเทศมากขึ้น ทำให้โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ขาดแคลนวัตถุดิบ

๓.๒ ปัจจัยด้านปริมาณสินค้าสำเร็จรูป คือ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ไม่ว่าจะเพื่อการบริโภคในครัวเรือน หรือใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง มีผลกระทบจากการนำเข้าเช่นกัน เพราะการนำเข้าน้ำมันปาล์มนั้น สามารถนำเข้าได้ทั้งน้ำมันปาล์มดิบ และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ หากราคาน้ำมันปาล์มในประเทศมีราคาที่สูงกว่าตลาดโลก อย่งไรก็ตาม ในส่วนของน้ำมันปาล์มบรรจุขวดเพื่อจำหน่ายไปยังผู้บริโภคตามครัวเรือนในประเทศไทย อาจไม่ส่งผลกระทบเท่ากับ น้ำมันปาล์มที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากความนิยมบริโภคน้ำมันปาล์มที่มีสีเหลืองใสมากกว่า น้ำมันปาล์มที่มีสีค่อนข้างแดง และขุ่น จากอิน โคนีเซีย และมาเลเซีย

๓.๓ ปัจจัยด้านราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ เกิดการแข่งขันเช่นเดียวกับน้ำมันปาล์มดิบ แต่อาจมีความรุนแรงมากกว่า เนื่องจากในช่วงปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๕ ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เฉลี่ยของไทยมีราคาที่สูงกว่าราคามาเลเซียทุกเดือน ดังนั้น มีโอกาสที่เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ซึ่งหากเกิดขึ้นสถานการณ์เช่นนี้ ผลกระทบจะส่งต่อไปถึงโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๓.๔ ปัจจัยด้านต้นทุนการผลิต เช่นเดียวกับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่มีต้นทุนการผลิตที่สูง โดยเฉพาะการปรับค่าแรงงานขั้นต่ำไปเมื่อปี ๒๕๕๕ และต้นทุนค่าขนส่งสินค้าที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๐

๔. ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ น้ำมันปาล์ม ตั้งแต่อุตสาหกรรมไบโอดีเซล จนถึงอุตสาหกรรมอาหาร

๔.๑ ปัจจัยด้านราคาน้ำมันปาล์ม มีทางเลือกในการจัดหาน้ำมันปาล์มมากขึ้น ทั้งจากในระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ หรือการนำเข้าจากต่างประเทศ แต่หากในบางสถานการณ์ที่ราคาน้ำมันปาล์มต่างประเทศมีราคาที่สูงกว่า อาจส่งผลให้เกิดการส่งออกของน้ำมันปาล์ม ทำให้ขาดแคลนน้ำมันปาล์มในการผลิต หรือราคาปรับตัวสูงขึ้น

๔.๒ ปัจจัยด้านปริมาณและประสิทธิภาพการผลิต หากมีการนำเข้าน้ำมันปาล์ม จะทำให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องสามารถเดินกำลังการผลิตได้เต็มกำลังการผลิตมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาน้ำมันปาล์มที่เป็นเกษตรอุตสาหกรรม จะมีเรื่องของฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ซึ่งทำให้การวางแผนการผลิต และการควบคุมประสิทธิภาพการผลิตลดลง และเมื่อประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ จะมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อแข่งขัน ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องได้รับผลประโยชน์เหล่านี้ไปด้วย

๔.๓ ปัจจัยต้นทุนการผลิต มีแนวโน้มที่จะลดลง เนื่องจากการแข่งขันในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มกับตลาดโลก ทำให้ต้นทุนจากการใช้น้ำมันปาล์มลดลง ไม่ว่าจะเป็นการรับซื้อจากอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ หรือต่างประเทศ

๕. ผลกระทบต่อผู้บริโภคในประเทศ

๕.๑ ปัจจัยด้านราคา มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น และการเร่งพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ทำให้ราคาของสินค้าประเภทน้ำมันปาล์ม และสินค้าที่ใช้ น้ำมันปาล์มเป็นส่วนประกอบ เช่น น้ำมันไบโอดีเซล สินค้าบริโภคต่างๆ มีแนวโน้มราคาที่ลดลง

๕.๒ ปัจจัยด้านปริมาณ เมื่อน้ำมันคั่วขาดตลาด สามารถนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ภาวะการขาดแคลนน้ำมันปาล์มเช่นอดีตที่ผ่านมา จะไม่เกิดขึ้น เพราะมีการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการระหว่างกันได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัญหาและข้อจำกัดของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย

ปัญหาและข้อจำกัดของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ มีดังนี้

๑. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม

๑.๑ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่เพาะปลูกไม่มากนัก ทั้งยังขาดความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การดูแลจัดการสวนปาล์ม การใส่ปุ๋ย (สูตรปุ๋ย และปริมาณธาตุอาหาร) ที่เหมาะสมกับความต้องการ ทำให้การบริหารจัดการผลผลิตไม่ได้ประสิทธิภาพมากนัก

๑.๒ พันธุ์ปาล์มที่ปลูกโดยส่วนใหญ่ เป็นพันธุ์ปาล์มที่มีการพัฒนาพันธุ์ปาล์มไม่มากนัก หรือล้าลอบการนำเข้า ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่ำ เมื่อเทียบกับมาเลเซีย ที่มีการมุ่งเน้นการพัฒนาพันธุ์ปาล์ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิตอย่างจริงจัง

๑.๓ ต้นทุนการผลิตผลปาล์มสดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มที่สูง เนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ

๑.๔ ราคาผลปาล์มสดที่มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วง ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มตัดปาล์มในช่วงที่ยังไม่สุกดี หรือเรียกว่า ตัดดิบ ซึ่งปัญหานี้จะส่งผลต่อไปยังอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในขั้นถัดไป

๑.๕ ความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิต หรือ ผลปาล์มสด ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มรายย่อยส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจ เงินลงทุน และเทคโนโลยี ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบหาสูตรปุ๋ย และปริมาณปุ๋ยที่ต้นปาล์มน้ำมันต้องการจากการวิเคราะห์ทางใบ หรือ การให้น้ำในปริมาณที่เหมาะสม เพราะต้นปาล์มน้ำมันมีความต้องการน้ำอย่างต่อเนื่อง และมีความชื้นสูง แต่ในปัจจุบันปัญหาสภาวะโลกร้อน ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ทำให้ฝนขาดช่วง และร้อนจัด ซึ่งส่งผลโดยตรงกับปริมาณผลผลิตที่ลดน้อยลง

๑.๖ การว่าจ้างผู้รับเหมา หรือผู้บรรทุก ทำการตัดผลปาล์มสดเพื่อจำหน่าย ซึ่งปัญหาที่พบคือ ผู้รับเหมาหรือผู้บรรทุก ต้องการปริมาณผลปาล์มสดต่อรอบการจัดส่งให้มาก เพื่อที่จะได้ค่าบรรทุกที่มากขึ้น ทำให้ตัดปาล์มก่อนเวลาที่เหมาะสม

๒. ลานทะเลลายปาล์ม

๒.๑ มีการแยกลูกร่วงหรือทำการหมักปาล์ม เพื่อให้ลูกร่วงออกจากทะเลลายปาล์ม ซึ่งการกระทำนี้ จะส่งผลต่ออัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดและคุณภาพของน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้

๒.๒ เมื่อการซื้อขายผลปาล์มผ่านลานทะเลลายปาล์ม ทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มใน ส่วนของการดำเนินการของลานเพิ่มขึ้น และเมื่อผลปาล์มสดไปถึงโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจะมีราคาที่สูงขึ้นไปอีก

๒.๓ คุณภาพของผลปาล์มสดจะลดลง เนื่องจากเมื่อเกษตรกรตัดผลปาล์มสด แล้วจัดส่งไปยังลานทะเลปาล์มก่อนที่จะถูกส่งไปยัง โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ทำให้เกิดช่วงการสูญเสียบ เพราะหากตัดผลปาล์มสดแล้วสามารถผลิตเป็นน้ำมันปาล์มดิบภายใน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้ได้คุณภาพน้ำมันปาล์มที่ดีขึ้น และการที่ผลปาล์มสดมีการไหลลดลงที่ลานทะเล การตกชั้นรถที่ขนส่งไป โรงงาน และการไหลลดลงโรงงาน ย่อมส่งผลให้ผลปาล์มสดช้ำ ทำให้คุณภาพลดลง

๓. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

๓.๑ ปริมาณของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในประเทศไทยมีมากกว่า ปริมาณผลปาล์มสดที่ผลิตได้ ทำให้ความสามารถในการทำประโยชน์ของกำลังการผลิต (Capacity Utilization) ของแต่ละโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มค่อนข้างต่ำ

๓.๒ ประสิทธิภาพการผลิต เช่น อัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสด กำลังการผลิตของโรงงาน และคุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบ ไม่ว่าจะเป็น ค่าความเป็นกรด หรือสีของน้ำมัน อันเนื่องมาจากการที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมีการแข่งขันรับซื้อวัตถุดิบ คือ ผลปาล์มสด ที่มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในการผลิต ทำให้เกิดการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง และไม่สม่ำเสมอ ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง

๓.๓ การรับซื้อผลปาล์มสดผ่านลานทะเลลายปาล์ม ทำให้อัตราสกัดน้ำมันปาล์ม ต่อผลปาล์มสดลดลง เนื่องจากการสกัดน้ำมันปาล์มให้ได้ปริมาณสูง ต้องนำผลปาล์มสดที่เก็บเกี่ยว ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมงมาเข้ากระบวนการผลิต นอกจากจะได้ปริมาณแล้ว คุณภาพของน้ำมันปาล์มก็จะ ดีขึ้นเช่นกัน

๓.๔ เมื่อเกิดการแย่งซื้อผลปาล์มสด เพื่อให้โรงงานสามารถใช้ประโยชน์จากกำลังการผลิตที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการแข่งขันเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อราคาผลปาล์มสด และคุณภาพของผลปาล์มสด เนื่องจากอำนาจการต่อรองเป็นของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และลานทะเลลายปาล์ม

๓.๕ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในประเทศไทยหลายโรง มีการรับซื้อผลปาล์มสด เฉพาะลูกร่วง ซึ่งราคาจะสูงกว่าผลปาล์มสดแบบเป็นทะเลลาย เนื่องจากไม่มีน้ำหนักในส่วนของแกนทะเลลายปาล์ม ซึ่งมีหลายโรงงานที่มีการรับซื้อลูกร่วง โดยเป็นการรับซื้อลูกร่วง ที่หล่นอยู่ใต้ต้นปาล์มจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม ซึ่งจะมีปริมาณไม่มากนัก แต่การที่โรงงานรับซื้อลูกร่วง กลับเป็นช่องทางให้เกิดการแยกลูกร่วงของลานทะเลลายปาล์ม

๓.๖ มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก ที่การผลิตเป็นแบบหีบน้ำมันปาล์มรวม คือ รับซื้อผลปาล์มสดเฉพาะลูกร่วง แล้วนำลูกร่วงมาทำการหีบรวมเป็นน้ำมันปาล์มอีกประเภท ที่มีเกรดต่ำกว่า โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดกลาง ถึงใหญ่ โดยการที่โรงงานขนาดเล็กมีการรับซื้อลูกร่วง ทำให้ลานทะเลลายปาล์ม ทำการแยกลูกร่วงเพื่อจำหน่ายเข้าโรงงานขนาดเล็ก แล้วจึงนำผลปาล์มทะเลลาย ที่แยกลูกร่วงแล้วไปจำหน่ายกับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่ผลิตแยก ทำให้ได้อัตราสกัดน้ำมันปาล์มต่อผลปาล์มสดต่ำลง เพราะมีลูกปาล์มติดอยู่กับทะเลลายไม่มากนัก

๓.๗ การปรับค่าแรงงานขั้นต่ำ ๓๐๐ บาทต่อวันตามนโยบายภาครัฐ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม ไม่เว้นแม้แต่อุตสาหกรรมโรงงานสกัดน้ำมัน เนื่องจากเป็นโรงงานที่ใช้แรงงานคนจำนวนมาก ตั้งแต่การรับซื้อ การคัดคุณภาพ การผลิต และอื่นๆ ซึ่งการปรับค่าแรงงานครั้งนี้ ทำให้ต้นทุนส่วนของแรงงานมีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยข้อมูลค่าแรงงานขั้นต่ำก่อนปรับเป็น ๓๐๐ บาทต่อวัน ในแทบภาคใด ก็อัตราไม่เกิน ๒๐๐ บาทต่อวัน ในส่วนของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดเล็ก จะได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่า

๓.๘ ต้นทุนด้านการขนส่ง (Logistic) เนื่องจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ คือใกล้สวนปาล์มน้ำมัน มากกว่าโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ทำให้เกิดค่าขนส่งที่มีมูลค่าสูง

๔. โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

๔.๑ ปริมาณของโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยมีมากกว่าปริมาณน้ำมันปาล์มดิบที่ผลิตได้ ทำให้ความสามารถในการทำประโยชน์ของกำลังการผลิต (Capacity Utilization) ของแต่ละโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ค่อนข้างต่ำ เช่นเดียวกับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

๔.๒ ด้านราคาน้ำมันปาล์มดิบที่เป็นวัตถุดิบหลัก ในช่วงที่ราคาน้ำมันปาล์มดิบในต่างประเทศมีราคาสูง ทำให้ผู้ประกอบการโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมีการส่งออกมากขึ้น จะ

ส่งผลต่อการรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบเข้าโรงงานเพื่อการผลิต และหากรับซื้อในราคาที่สูง จะมีผลต่อราคาขายในรูปของน้ำมันปาล์มบรรจุขวดที่มีการควบคุมราคา โดยกระทรวงพาณิชย์

๔.๓ ด้านราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ เนื่องจากเป็นสินค้าควบคุมจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยกำหนดเป็นนโยบายการกำกับดูแลราคาจำหน่ายสินค้าน้ำมันพืช ทั้งราคาขายส่งและราคาขายปลีก ทำให้ผู้ประกอบการถูกจำกัดด้านราคาขาย ส่งผลให้ราคาของน้ำมันปาล์มบรรจุขวดในประเทศไม่สะท้อนต้นทุน และ ราคาขายจริงตามกลไกของตลาดเท่าใดนัก แต่ในบางช่วงที่ผู้ประกอบการโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ประสบปัญหาการปรับราคาขึ้นของน้ำมันปาล์มดิบสามารถเสนอขอปรับราคาใหม่ที่เหมาะสมให้กับกรมการค้าภายในเพื่อพิจารณาได้ และเมื่อสถานการณ์กลับมาสู่ภาวะปกติ จะมีการปรับราคาลดลงเท่ากับราคาควบคุมเดิม หรือพิจารณาราคาควบคุมใหม่ที่เหมาะสม

๔.๔ ในส่วนของน้ำมันปาล์มบรรจุแท่ง เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จะไม่ถูกควบคุมราคาโดยหน่วยงานของรัฐบาล อย่างไรก็ตามการแข่งขันทางด้านราคาก็ยังเป็นกลยุทธ์หลักที่ใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วลูกค้าจะไม่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของน้ำมันปาล์ม แต่จะให้ความสำคัญกับราคาเป็นสำคัญ แต่มีลูกค้าบางกลุ่มที่ต้องการผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มพิเศษ ซึ่งผู้ผลิตต้องผลิตสินค้าตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยลูกค้า และจะเน้นคุณภาพเป็นหลัก

๔.๕ ด้านต้นทุนการผลิต มีต้นทุนการผลิตที่สูงไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปรับค่าแรงงานขั้นต่ำ ๓๐๐ บาทต่อวัน และด้านการขนส่งสินค้า (Logistic) ซึ่งประสิทธิภาพด้านการขนส่งน้ำมันปาล์มไปยังแหล่งกระจายสินค้าที่มีอยู่หลายแห่ง ซึ่งต้นทุนของค่าขนส่งสูง

๕. อุตสาหกรรมไบโอดีเซล

๕.๑ ประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากความไม่แน่นอนของวัตถุดิบ หรือน้ำมันปาล์ม ทำให้การวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพ และประสิทธิภาพการผลิตได้ไม่เต็มที่ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

๕.๒ นโยบายสนับสนุนด้านพลังงานทดแทนของภาครัฐจากการปรับเพิ่มสัดส่วนของน้ำมันปาล์มในน้ำมันดีเซล จาก B๕ เป็น B๗ และอาจปรับเป็น B๑๐ ในอนาคต แต่ นโยบายยังขาดความชัดเจน รวมถึงปริมาณน้ำมันปาล์มที่ออกสู่ตลาดมีความผันผวน ไม่สม่ำเสมอ และอาจไม่เพียงพอต่อการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

๕.๓ หากราคาน้ำมันปาล์มมีราคาที่สูงมากในบางช่วง อันเนื่องมาจากปัจจัยใดๆ ย่อมส่งผลต่อต้นทุนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงตามไปด้วย

๖. ข้อจำกัดหรือปัญหาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ โครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทยยังไม่มีระบบการบริหารจัดการแบบครบวงจร ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เช่น เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การดูแลสวนปาล์มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณน้ำมันปาล์มที่ได้

๖.๒ ระบบบริหารจัดการปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับการเมืองและนักการเมือง ทำให้ขาดความต่อเนื่อง และขาดคล่องตัวในการดำเนินการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ทำให้เกิดความล่าช้า แก้ไขปัญหาไม่ทันต่อสถานการณ์

๖.๓ ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยไม่ชัดเจนในระยะยาว ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นจากตลาดต่างประเทศ และการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘

๖.๔ มาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีของตลาดหลัก เช่น มาตรฐานการผลิตปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO – Roundtable on Sustainable Palm Oil) ของสหภาพยุโรป ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ซึ่งมาตรการนี้ในประเทศไทยยังคงไม่มีความชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม อีกทั้งผู้ประกอบการในระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้

๖.๕ ขาดองค์กรกลางที่เป็นองค์กรอิสระเพื่อกำหนดนโยบาย และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินทุกธุรกิจ ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมั่นคง

สรุป

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทย เป็นหนึ่งในหลายอุตสาหกรรมที่ต้องเผชิญกับคู่แข่งทางการค้าที่มีศักยภาพ และประสิทธิภาพที่เหนือกว่า จากประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อย่างประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ที่เป็นสมาชิกอาเซียนเช่นเดียวกับไทย โดยผลกระทบมีทั้งผลกระทบด้านบวก และด้านลบ ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละผู้ประกอบการในระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

โดยผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบต่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย รวมถึงปัญหาและข้อจำกัด สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม ผลกระทบทางด้านราคาผลปาล์มสด ที่จะต้องสอดคล้องกับราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก รวมถึงด้านปริมาณ และคุณภาพของผลปาล์มสด ที่เก็บเกี่ยวได้ ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐาน และเป็นข้อจำกัดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพันธุ์ปาล์ม พื้นที่ปลูกปาล์ม การดูแล บำรุงรักษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การว่าจ้างผู้รับเหมาหรือผู้บรรทุกตัดปาล์ม นอกจากนี้ การช่วยเหลือจากภาครัฐในส่วนของประกัน หรือควบคุมราคาผลปาล์มสดก็เป็นไปได้ยาก เพราะจะส่งผลกระทบต่อราคาของประเทศไทย และส่งผลกระทบต่อภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรม

๒. ตลาดทะเลสาบปาล์ม เป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย เนื่องจากการมีพ่อค้าคนกลาง ย่อมก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มขึ้นมา และส่งผลกระทบต่อราคาการรับซื้อผลปาล์มสดของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลปาล์มสด หากลานเท มีการแยกหมัก หรือแยกถูร่วง

๓. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ผลกระทบทางด้านราคาขายน้ำมันปาล์มดิบ ที่ทั้งทางด้านบวกและลบ เนื่องจากในบางสถานการณ์ราคาน้ำมันปาล์มโลกมีราคาที่สูงกว่าราคาในประเทศไทย แต่โดยส่วนใหญ่ ราคาในประเทศไทยจะสูงกว่า ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นได้แก่ ราคาน้ำมันปาล์มดิบ รวมถึงข้อจำกัดด้านต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต และจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในประเทศมีมากกว่าปริมาณวัตถุดิบ ทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรง

๔. โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ผลกระทบมีทั้งด้านบวกและลบเช่นกัน โดยด้านบวกคือ โอกาสการรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบทั้งจากในประเทศและต่างประเทศที่มีราคาถูกลงกว่า ส่งผลดีต่อต้นทุนการผลิต แต่ผลกระทบด้านลบของโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ คือ ราคาขายน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยมีราคาที่สูงกว่าตลาดโลก ทำให้โอกาสในการแข่งขันกับต่างประเทศน้อยลง อีกทั้งจำนวนโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ในประเทศมีมากกว่าปริมาณวัตถุดิบ ทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรง

๕. อุตสาหกรรมต่อเนื่อง ผลกระทบมีทั้งด้านบวกและลบ โดยด้านบวก คือ สามารถจัดหาวัตถุดิบได้ในราคาต่ำ ทั้งจากในประเทศ และต่างประเทศ นอกจากนี้การที่รับซื้อวัตถุดิบได้ปริมาณมาก และต่อเนื่องย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิต และต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง ส่วนผลกระทบด้านลบ คือ ขาดแคลนวัตถุดิบหากราคาน้ำมันปาล์มต่างประเทศมีราคาที่สูงกว่า ทำให้เกิดการส่งออกน้ำมันปาล์ม หรือ ราคาวัตถุดิบอาจปรับราคาที่สูงขึ้น ส่งต่อต้นทุนการผลิต ส่วนของปัญหาของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่าง ไบโอดีเซล คือ ความไม่แน่นอนของนโยบายด้านพลังงานทดแทนของภาครัฐ

๖. ผู้บริโภคในประเทศ ได้รับผลกระทบทางด้านราคาเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นราคาที่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น ในช่วงที่ราคาน้ำมันปาล์มต่างประเทศมีราคาที่ถูกกว่า ทั้งยังลดปัญหาการขาดแคลนน้ำมันปาล์ม แต่ทว่าผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน คือ ช่วงที่ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดต่างประเทศมีราคาสูงกว่า จะส่งผลต่อราคาน้ำมันปาล์มบรรจุขวดของผู้บริโภคไม่มากนัก

บทที่ ๔

แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน

แนวคิดในการปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ความมั่งคั่งสู่ความมั่นคง

เมื่อประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ๒๕๕๘ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ น้ำมันปาล์ม ย่อมได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านบวกหรือด้านลบ ไม่ว่าจะส่งผลกระทบต่อแรงงานหรือไม่ก็ตาม ย่อมทำให้ผู้ประกอบการทั้งหลายในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตน้ำมันปาล์มทั้งระบบ เพื่อสร้างความมั่งคั่ง และความมั่นคงในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในพื้นที่จังหวัดชุมพร เพื่อสอบถามถึงความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบต่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมถึงปัญหาและข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการผลิต พร้อมประเมินแนวคิดในการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่เป็นหนึ่งในผู้ประกอบการที่สำคัญในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย

ผลจากการศึกษา

แนวคิดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในประเทศไทย คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในจังหวัดชุมพร ซึ่งจากผลการสอบถามพบว่า

๑. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มส่วนใหญ่รู้จักคำว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)” แต่ ความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดยังไม่ทราบแน่ชัด แต่ทราบว่าเป็นการรวมกลุ่มของประเทศใน อาเซียน ๑๐ ประเทศ ทำให้เกิดการค้าขายระหว่างประเทศได้มากขึ้น และยกเลิกมาตรการด้านภาษี ระหว่างประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๒. ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยต่อการเปิดประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมัน ปาล์มรวมในประเทศไทย เนื่องจากประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ใน ภูมิภาค ซึ่งมีความเข้มแข็งในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมากกว่าประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ของผลปาล์มสดต่อไร่ อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มออกจากผลปาล์มสดที่มีอัตราเฉลี่ยสูงกว่า ทำให้ ต้นทุนการผลิตทั้งระบบค่อนข้างต่ำ ซึ่งคาดว่าจะเกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรง และอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มของไทยจะเสียเปรียบต่อประเทศในอาเซียน ทั้งนี้ผลกระทบจะสะท้อนในรูปของราคา ผลปาล์มสดและน้ำมันปาล์มในประเทศไทยให้ปรับตัวลดลง ในขณะที่ต้นทุนการปลูกปาล์ม หรือ การผลิตน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีต้นทุนที่สูงกว่าประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มส่วนน้อยคิดว่าไม่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เนื่องจากอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยังมี การส่งออก น้ำมันปาล์มไปต่างประเทศ แสดงว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย สามารถแข่งขันกับ ต่างประเทศได้เช่นกัน แต่มีบางคนที่ไม่ทราบว่าส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มใน ประเทศไทยหรือไม่ เนื่องจากไม่ทราบถึงภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยต่อ อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในภูมิภาคเดียวกัน

๓. ผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มเมื่อเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่คาดว่าผลกระทบที่เกิดขึ้น จะเป็นผลกระทบด้านลบ คือ เมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเกิดการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากประเทศมาเลเซีย และ อินโดนีเซียมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทย และหากราคาน้ำมันปาล์มใน ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันกับราคาต่างประเทศไทย ย่อมมีโอกาสที่ผู้ประกอบการ โรงสกัดน้ำมัน ปาล์มดิบจะทำการปรับลดราคารับซื้อผลปาล์มสดลง เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน และ

ผลกระทบจะส่งถึงเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มทันที ทำให้ราคาผลปาล์มสดตกต่ำ นั่นคือรายได้ที่ลดลง และหากไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี ย่อมทำให้กำไรจากการดำเนินการลดลงเป็นอย่างมาก และเกษตรกรอิสระที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่สูงมากนัก จะได้รับผลกระทบที่รุนแรงกว่าเกษตรกรรายใหญ่

เกษตรกรส่วนน้อยที่คาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบ เพราะประเทศไทยมีการส่งออกน้ำมันปาล์ม นั้นแสดงว่าราคาของน้ำมันปาล์มสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาผลปาล์มสด อีกทั้งความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มในประเทศมีปริมาณค่อนข้างมาก เนื่องจากหลายปีที่ผ่านมา ปริมาณน้ำมันปาล์มในประเทศมีช่วงที่เกิดภาวะขาดแคลนน้ำมันปาล์ม โดยเกษตรกรบางรายมีความเห็นเพิ่มเติมถึง คุณภาพที่ดีของพันธุ์ปาล์มในประเทศไทย และการผลิตที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากการเน้นการดูแล และบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถทันเทียมกับต่างประเทศได้ดี

๔. การเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มโดยส่วนใหญ่ สามารถสรุปได้ดังนี้

๔.๑ มีการพัฒนาปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต โดยการบำรุงสารอาหารที่ต้นปาล์มน้ำมันต้องการหรือขาดแคลน โดยการวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์ม ซึ่งเป็นโครงการที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในจังหวัดชุมพร มีการจัดโครงการเพื่อเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ทำความเข้าใจกับผู้ตัดปาล์ม ให้เลือกตัดผลปาล์มที่มีคุณภาพที่เหมาะสม คือไม่ตัดปาล์มดิบ หรือ สุกเกินไป

๔.๓ ลดการสูญเสียต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียจากการตัดผลปาล์มสดที่ไม่ได้คุณภาพ การขนส่งให้มีประสิทธิภาพ การใส่ปุ๋ยและยากำจัดวัชพืชอย่างเหมาะสม

๔.๔ ควบคุมต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะการใส่ปุ๋ยในปริมาณที่ต้นปาล์มต้องการ โดยอ้างอิงสูตรปุ๋ยจากผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์ม และการเลือกปุ๋ยที่ดีมีคุณภาพสูง

๔.๕ แนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มาจากต่างประเทศที่มากขึ้น จะช่วยเพิ่มปริมาณของแรงงานด้านการดูแลสวนปาล์ม และการเก็บเกี่ยวให้มากขึ้น

หากแต่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มที่คิดว่าการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการใดๆ ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยแต่อย่างใด จึงทำให้ไม่มีการเตรียมพร้อมใดๆ

๕. ความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในด้านของการสนับสนุนจากภาครัฐ หรือภาคเอกชน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน อันได้แก่

๕.๑ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้หลากหลายได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อดี - ข้อเสียของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย และผู้ประกอบการในระดับเกษตรกร

๕.๒ ให้มีการส่งเสริมและให้ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตของผลปาล์ม สูงสุดไม่ว่าจะเป็นด้านปริมาณ หรือคุณภาพ การลดการสูญเสียต่างๆ การดูแลรักษาสวนปาล์มที่เหมาะสม การหาพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมหากต้องการขยายพื้นที่ปลูกปาล์ม การลดต้นทุนการผลิตต่างๆ รวมถึงการพัฒนาพันธุ์ปาล์มที่ดีมีคุณภาพ และการเอาผิดกับผู้ลักลอบหรือหลอกลขายพันธุ์ปาล์มที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยขอให้เป็นการร่วมมือจากภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสามารถเข้าถึงเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

๕.๓ การประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นราคาผลปาล์มสด ราคาน้ำมันปาล์มดิบทั้งในและต่างประเทศ ข้อมูลต่างๆ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศที่ส่งผลต่อราคาผลปาล์มสด ข้อมูลพื้นฐานด้านการปลูกปาล์ม การคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม การคัดเลือกพันธุ์ปาล์ม การบริหารจัดการดูแลสวนปาล์ม การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างยั่งยืน รวมถึงโครงการสนับสนุน หรือส่งเสริมในด้านต่างๆ จากภาครัฐ หรือภาคเอกชน โดยสามารถเข้าถึงได้จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Website เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

๕.๔ ให้มีการสนับสนุนเงินลงทุนเพื่อการขยายพื้นที่ปลูกปาล์ม การปลูกต้นปาล์ม น้ำมันทดแทนต้นเก่าที่มีอายุมากกว่า ๒๕ ปี ซึ่งเริ่มให้ผลผลิตที่ลดลงอย่างมาก การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต เช่น ระบบชลประทานน้ำ ระบบขนส่งไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน(ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา) หรือ ยานพาหนะเพื่อการขนย้ายผลปาล์มสด ตู้โรงงาน และอื่นๆ

๕.๕ ให้มีการสนับสนุน หรือส่งเสริมจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนชาวสวนปาล์ม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับต้นน้ำ

๕.๖ การประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการร่วมมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยมองภาพรวมของทั้งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยการศึกษาข้อดี และข้อได้เปรียบของประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพื่อนำมาประยุกต์ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย และสิ่งสำคัญที่ต้องการคือความต่อเนื่อง และความชัดเจนของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างจริงจังและจริงใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืน

๕.๗ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนสำหรับการขนส่งผลผลิตเข้าสู่โรงงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

แนวคิดของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในประเทศไทย คือ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในจังหวัดชุมพร ซึ่งจากผลการสอบถามพบว่า

๑. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนใหญ่รู้จักคำว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)” ว่าเป็นการรวมกลุ่มของประเทศในอาเซียน ๑๐ ประเทศ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางการค้าขาย บริการ ระหว่างประเทศได้มากขึ้น และยกเลิกมาตรการด้านภาษีระหว่างประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะส่งทั้งผลกระทบด้านดีต่อบางอุตสาหกรรมที่มีความสามารถทางการแข่งขัน แต่จะส่งผลกระทบด้านไม่ดีต่อบางอุตสาหกรรมที่ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศไม่ดีมากนัก

๒. ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดย โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนใหญ่คาดว่าจะส่งผลกระทบด้านลบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มรวมในประเทศ ทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านราคาน้ำมันปาล์มมากยิ่งขึ้น และราคาของผลปาล์มสดก็อาจปรับราคาลดลงให้สอดคล้องกับราคาของน้ำมันปาล์ม ทำให้กลไกราคาในประเทศไทยมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับกลไกราคาของต่างประเทศ และอาจมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น หากปริมาณน้ำมันปาล์มในประเทศมีปริมาณผลิตที่ลดน้อยลง หรือเมื่อความต้องการบริโภคมีมากขึ้น โดยประเทศคู่แข่งที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม คือ ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ในภูมิภาค รวมถึงมีนโยบายที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการในอุตสาหกรรมน้ำมันอย่างชัดเจน เพื่อเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างดี ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรต่างๆ ในการให้การสนับสนุน และส่งเสริมผู้ประกอบการทุกส่วนในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ดังจะเห็นได้จากอัตราการผลิตน้ำมันปาล์มออกจากผลปาล์มสดที่มีอัตราเฉลี่ยสูงกว่าประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์มโดยเฉลี่ยต่ำกว่าต้นทุนของประเทศไทย ทั้งนี้ผลกระทบจะสะท้อนในรูปของราคาผลปาล์มสดและน้ำมันปาล์มในประเทศไทยให้ปรับตัวลดลง

โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนน้อยที่ไม่ทราบว่าส่งผลกระทบด้านใดกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เนื่องจากในหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีทั้งการส่งออกน้ำมันปาล์มไปยังต่างประเทศ และในช่วงที่ปริมาณความต้องการในประเทศเพิ่มมากขึ้น ก็มีการนำเข้าน้ำมันปาล์ม

เช่นกัน จึงมีความเห็นว่าการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่น่าจะส่งผลใดๆที่รุนแรงมากนัก

๓. ผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่เป็นโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบคาดว่าจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งด้านบวก และด้านลบ โดยผลกระทบด้านบวก คือ เมื่อราคาน้ำมันปาล์มดิบในประเทศไทย มีราคาต่ำกว่าราคาต่างประเทศ ย่อมทำให้เกิดการส่งออกในปริมาณที่มากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบไปต่างประเทศทุกปี เพียงแต่ปริมาณในแต่ละปี อาจแตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ ส่วนด้านลบ คือ หากราคาน้ำมันปาล์มดิบของต่างประเทศมีราคาต่ำกว่า ย่อมเกิดการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบจากประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มมากเป็นอันดับต้นๆ อย่างประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงนอกฤดูปลูกปาล์ม ทำให้มีผลปาล์มสดเข้าสู่กระบวนการผลิตจำนวนน้อย ส่งผลให้ผู้ประกอบการต่อเนื่องในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มผลิตน้ำมันปาล์มได้ในปริมาณที่ลดน้อยลงกว่าปริมาณความต้องการอุปโภคบริโภคในประเทศ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันด้านราคากับต่างประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของกลไกราคาของวัตถุดิบ นั่นคือผลปาล์มสด เพื่อให้สามารถควบคุมต้นทุนการผลิต และสุดท้ายแล้ว กลไกราคาทั้งของน้ำมันปาล์มดิบ และผลปาล์มสดในประเทศต้องสอดคล้องกัน และจะอ้างอิงกับกลไกราคาของน้ำมันปาล์มดิบต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการแข่งขันได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบบางโรงงานคาดว่าจะไม่มีผลกระทบ เนื่องจากปัจจุบันคุณภาพผลปาล์มสดในประเทศไทยมีคุณภาพที่ดี ทำให้สามารถผลิตน้ำมันปาล์มดิบที่มีราคาเทียบเคียงกับต่างประเทศไทย แต่อาจจะมีการนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบจากต่างประเทศได้บ้าง ซึ่งคาดว่าจะเป็นแค่ช่วงสั้นๆ

๔. การเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ สำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบโดยส่วนใหญ่ สามารถสรุปได้ดังนี้

๔.๑ มีการเน้นการประชาสัมพันธ์ไปยังเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม เพื่อทราบถึงคุณภาพของผลปาล์มสดที่ทางโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบต้องการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดการสกัดน้ำมันปาล์มจากผลปาล์มสด

๔.๒ มีโครงการสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยโครงการวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์ม ทำให้เกษตรกรทราบถึงธาตุอาหารที่จำเป็นต่อต้นปาล์มของตนเอง ทำให้เกิดการประหยัดจากการให้ธาตุอาหารที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป ทำให้เกิดการลดต้นทุนของเกษตรกรอีกทาง

๔.๓ มีการเน้นด้านประสิทธิภาพการผลิต การลดการสูญเสียจากการผลิต เพื่อให้ อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มออกจากผลปาล์มสดสูงที่สุด ไม่ว่าจะเน้นการคัดคุณภาพการรับซื้อจาก เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม หรือกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด มีการควบคุมปัจจัยต่างๆที่อาจ ส่งผลต่อกำลังการผลิต และอัตราการสกัดน้ำมันปาล์มออกจากผลปาล์มสดดิบของโรงงาน

๔.๔ มุ่งพัฒนา และนำเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้กับ โรงงาน รวมถึงนโยบายการยืดอายุเครื่องจักรในกระบวนการผลิตของ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มให้ได้ ประโยชน์สูงสุด

๔.๕ ควบคุมต้นทุนการผลิตที่สำคัญ นอกเหนือไปจากต้นทุนด้านวัตถุดิบ (ผล ปาล์มสด) อันได้แก่ ปริมาณการใช้น้ำในกระบวนการผลิต สารเคมีในการบำบัดน้ำก่อนเข้าหม้อไอน้ำ ค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักรในกระบวนการผลิต

๔.๖ มีการอบรมพนักงานในสายการผลิต เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการ ทำงาน ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน และยังสามารถตรวจสอบความผิดปกติของ เครื่องจักรในเบื้องต้นเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยในการ ปฏิบัติงานเช่นกัน

๔.๗ มีการโยกย้ายแรงงานจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็แรงงานฝีมือ หรือแรงงาน ไม่มีฝีมือ เนื่องจากค่าแรงงานขั้นต่ำในประเทศไทยมีอัตราที่สูงกว่าหลายประเทศใน ภูมิภาค ย่อมทำให้สามารถหากแรงงานที่มีความสามารถและเหมาะสมได้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน ปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงานในหลายอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีอยู่มาก

๔.๘ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ เพื่อ การวิเคราะห์ ประมวลผล และนำข้อมูลมาช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆได้ทันต่อสถานการณ์

๔.๙ มีการนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็การผลิตกระแสไฟฟ้าจากสิ่งเหลือใช้ เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตของ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบเอง หรือ จะเป็โรงไฟฟ้าชีวมวล หรือโรงไฟฟ้าชีวภาพ เพื่อขายกระแสไฟฟ้าให้กับการไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้บางประเภท ยังสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ในสวนปาล์ม น้ำมันได้อีกด้วย ซึ่งประโยชน์อีกด้านของการนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้มาก่อให้เกิดประโยชน์ คือ การลดต้นทุนการผลิตของน้ำมันปาล์มดิบนั่นเอง ทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้มาก ขึ้น

๕. ความต้องการของ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในด้านของการสนับสนุนจาก ภาครัฐ หรือภาคเอกชน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน อันได้แก่

๕.๑ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้หลากมุมมอง ไม่ว่าจะเป็นข้อดี - ข้อเสียของการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ในรูปของการจัดอบรม สัมมนาเชิงวิชาการ การทำเอกสาร สื่อโฆษณาต่างๆ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมในประเทศไทยอย่างชัดเจน เพื่อการพัฒนาในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง รวมถึงการจัดทำนโยบาย กลยุทธ์ และ แผนการส่งเสริม หรือสนับสนุนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องต่อสถานการณ์การแข่งขันกับเวทีโลกในปัจจุบัน

๕.๓ ให้มีมาตรการควบคุมสำหรับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี หรือโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแบบรวมทั้งเมล็ด เพราะหากประเทศไทยยังคงมีโรงงานสกัดน้ำมันเกรดบีอยู่ ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดเอ หรือโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแบบแยกเมล็ด เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม หรือลานทะเลหลายปาล์มมีโอกาสที่จะทำการแยกถูกร่วงออกจากปาล์มทะเลหลายเพื่อส่งขายต่อ โรงสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี ซึ่งราคาของผลปาล์มร่วงจะมีราคาที่สูงกว่าผลปาล์มทะเลหลาย และส่วนของทะเลหลายปาล์มที่ถูกแยกถูกร่วงออกจะถูกส่งมายังโรงสกัดน้ำมันปาล์มเกรดเอ เพื่อผลิตน้ำมันปาล์มเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย ดังนั้นเมื่อโรงสกัดน้ำมันปาล์มเกรดเอ ได้อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มดิบต่ำ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยคือ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยจะเห็นได้ว่าทั้งในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียก็ไม่มีโรงสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบีอยู่เลย เพราะโรงงานเหล่านี้จะเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต และศักยภาพในการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๕.๔ ให้มีการส่งเสริมและให้ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตไม่ว่าจะเป็นด้านประสิทธิภาพการผลิต หรือประสิทธิผลจากการผลิต อันได้แก่ การผลิตน้ำมันปาล์มดิบให้ได้คุณภาพระดับสากล การผลิตเพื่อให้ได้อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มดิบจากผลปาล์มสด การลดการสูญเสียจากการผลิต การนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้มาต่อยอดธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ การแนะนำเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย หรือความรู้ทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพการผลิต

๕.๕ ให้มีโครงการสร้างศูนย์กลางของแหล่งความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นราคาผลปาล์มสด ราคาน้ำมันปาล์มดิบทั้งในและต่างประเทศ ข้อมูลต่างๆที่สามารถนำมาวิเคราะห์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศ

๕.๖ ให้มีการสนับสนุนเงินลงทุนปลอดดอกเบี้ย หรือดอกเบี้ยต่ำ เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการผลิต การศึกษาดูงานต่างประเทศในอุตสาหกรรมเดียวกัน หรือ อุตสาหกรรมต่อเนื่องในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพื่อเปิดโอกาส การเรียนรู้ และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการพัฒนาของผู้ประกอบการ

๕.๗ จัดตั้งองค์กรทวิภาคีเพื่อช่วยเหลือกันระหว่างผู้ประกอบการ โรงงานสกัด น้ำมันปาล์มดิบ และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

๕.๘ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ถนนสำหรับการ ขนส่งได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีการซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง และการสร้างหรือจัดหาทำเรื่อน้ำลึกที่ เหมาะสม เพื่อการส่งเสริมการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบไปยังต่างประเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

สรุป

โดยรวมแล้วผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในส่วนของเกษตรกรผู้ปลูก ปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ จะส่งผลกระทบต่อด้านลบกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของ ไทย ในด้านการภาวะแข่งขันที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากต้องเผชิญการแข่งขันกับประเทศผู้นำทางด้าน อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย และเมื่อพิจารณาถึงการเตรียม ความพร้อมแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่เริ่มมีการเตรียมความ พร้อมในด้านประสิทธิภาพการผลิต การลดการสูญเสีย การลดต้นทุนผลิต และการนำผลิตภัณฑ์ผล ผลิตได้มาสร้างประโยชน์สูงสุด ในส่วนความต้องการสนับสนุน หรือการส่งเสริมจากภาครัฐ และ ภาคเอกชน คือการเน้นการทำความเข้าใจ ข้อดี ข้อเสีย โอกาส และอุปสรรคของการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อผู้ประกอบการในส่วนต่างๆของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การหา มาตรการแก้ไขเรื่อง โรงสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี หรือโรงสกัดน้ำมันปาล์มแบบรวมทั้งเมล็ด การ จัดตั้งองค์กรกลาง หรือหน่วยงานกลาง ที่ประกอบด้วยหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มทั้งระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การเพิ่มขีด ความสามารถทางการแข่งขัน การเสริมสร้างจุดแข็ง และสร้างโอกาสในด้านการแข่งขันให้มากขึ้น พร้อมหาแนวทางในการลดข้อจำกัด หรืออุปสรรคต่อการค้าการแข่งขันในเวทีโลก อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน การสนับสนุนด้านการลงทุนเพื่อการขยายกิจการ หรือการพัฒนา ประสิทธิภาพการผลิตต่าง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในการแข่งขันในเวทีโลก

นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมทั้งทางบก และทางทะเล ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

แต่ก็ยังคงมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มบางส่วนที่คาดว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจของตน หรืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ย่อมทำให้เกิดการชะลอการพัฒนาประสิทธิภาพในทุกๆด้าน ซึ่งทางหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งการทำประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจ ผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ เพื่อให้ผู้ประกอบการเหล่านี้ตระหนักถึงความเสี่ยง หรือ โอกาสที่จะเกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในอนาคตเพื่อจะได้เตรียมความพร้อม และแนวทางในการปรับตัวไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างยั่งยืน

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๘ กลุ่ม คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม ผู้รวบรวมหรือลานทะเลลายปาล์ม โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม บริสุทธิ โรงงานไบโอดีเซล โรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง คลังรับฝากน้ำมันปาล์ม และองค์กรชมรม สมาคมที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยยังขาดการประสานงาน หรือความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจในแต่ละภาคส่วน ทำให้แผนการพัฒนาหรือสนับสนุนต่างๆ อาจจะไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร ถึงแม้หน่วยงานภาครัฐมีการสนับสนุน และส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก และมาตรการการรับมือการทะลักการนำเข้าของปาล์มน้ำมัน แต่แผนพัฒนาต่างๆ ยังคงประสบปัญหาถึงความชัดเจน ความล่าช้า และความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และมีหลายครั้งที่โครงการต่างๆ มีอันต้องหยุดชะงัก หรือมีการเปลี่ยนแปลง ตามการเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือทีมงานของภาครัฐบาล ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญอย่างประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย แล้วจะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือ การสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในเชิงพาณิชย์ เพื่อการค้าและการส่งออกเป็นหลัก อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศอินโดนีเซียได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาล และมีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน การปรับปรุงระบบน้ำ และการสนับสนุนให้มีการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่วนอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศมาเลเซียมีการลงทุนการวิจัยและพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ได้ผลผลิตน้ำมันต่อพื้นที่ที่สูงขึ้น ทั้งยังมีการจัดตั้งสถาบัน Malaysian Palm Oil Board (MPOB) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระในการดูแลบริหารงานต่างๆ รวมถึงการกระตุ้นให้ภาครัฐทำการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยและพัฒนาให้กับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม และเครื่องมือต่างๆ โดยในปัจจุบันอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ในมาเลเซียได้ขยายไปสู่อุตสาหกรรม Oleo Chemical and Palm Kernel ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในหลายอุตสาหกรรม

เมื่อประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ๒๕๕๘ อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากต้องแข่งขันกับคู่แข่งทางการค้าที่มีประสิทธิภาพที่ดีกว่า มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ส่วนผลกระทบ ปัญหา และข้อจำกัดของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่เกิดขึ้น จะส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ อันได้แก่ หากราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทย มีราคาที่สูงกว่าราคาน้ำมันปาล์มโลก ย่อมเกิดการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการด้านต้นน้ำทั้งหมดจะเกิดภาวะชะงักงันของธุรกิจ ส่วนมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับว่า น้ำมันปาล์มที่นำเข้าเป็นน้ำมันประเภทใด หากเป็นน้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์ นั้นหมายถึง โรงกลั่นน้ำมันปาล์มจะไม่มี การเดินกระบวนการผลิต แต่อาจเป็นการนำน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มาเพื่อบรรจุขวด และความต้องการซื้อน้ำมันปาล์มดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบเพื่อการผลิตก็ย่อมลดลง และเมื่อเป็นเช่นนั้น ความต้องการผลปาล์มสดจากเกษตรกรย่อมลดลงด้วยเช่นกัน เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศลดลง และผลกระทบนี้จะเป็นตัวผลักดันให้กลไกราคาของผลปาล์มสดในประเทศให้ปรับตัวให้สอดคล้องกับราคาน้ำมันปาล์มโลกมากขึ้น เพื่อสร้างความต้องการบริโภคในประเทศ และสร้างโอกาสทางการแข่งขันให้กับประเทศไทย ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ย่อมต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้เกิดโอกาสในการแข่งขันทางการค้าและการส่งออกไปยังต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่บนเวทีโลกได้อย่างยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำมันปาล์มไปยังต่างประเทศด้วยเช่นกัน นั่นย่อมหมายถึง กลไกราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมิได้แตกต่าง หรือมีราคาที่สูงกว่าราคาน้ำมันปาล์มโลกตลอดเวลา ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เกิดการสร้างโอกาส และช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังต่างประเทศมากขึ้น และในส่วนของอุตสาหกรรมไบโอดีเซล อุตสาหกรรมต่อเนื่อง และผู้บริโภคในประเทศได้ประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้มีการทางเลือกมากขึ้นในการจัดหาวัตถุดิบ หรือน้ำมันปาล์ม ได้ในราคาที่ถูกลง ไม่ว่าจะจากการผลิตในประเทศ หรือการนำเข้าจากต่างประเทศ

ส่วนแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย โดยการศึกษาข้อมูลของผู้ประกอบการ ๒ กลุ่มคือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ จะเห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มโดยส่วนใหญ่ ได้ตระหนักถึงภาวะการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นเมื่อก้าวเข้าสู่

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เริ่มมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการสวนปาล์ม การลดการสูญเสีย การลดต้นทุนการผลิต การนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้มาสร้างประโยชน์สูงสุด ส่วนแนวทางในการปรับตัวของภาพรวมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม คือ ความต้องการการสนับสนุน และส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนในการจัดตั้งองค์การกลางหรือหน่วยงานกลาง เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้มากขึ้น และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านการคมนาคมทางบก และทางทะเลให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นการสร้างโอกาสในการขยายการค้า และการส่งออกให้กับผู้ประกอบการต่างๆในประเทศไทย

แต่อย่างไรก็ดี ยังคงมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอีกจำนวนหนึ่ง ที่ไม่ทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ถึงแม้จะมีจำนวนที่ไม่มากนัก แต่นั่นหมายถึง การละเลยที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต หรือหาแนวทางเพื่อลดความเสี่ยง และลดข้อจำกัดของตน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมแนะนำแนวทางเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และสร้างโอกาสทางการแข่งขัน การค้า ให้มากขึ้น ก่อนที่โอกาสนั้นจะหมดลง

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการต่างๆในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย ควรเร่งที่จะประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ข้อดี ข้อเสีย โอกาส อุปสรรค พร้อมร่วมหาแนวทางในการเสริมสร้างจุดแข็ง ลดข้อจำกัด สร้างโอกาสในด้านการแข่งขันที่มากขึ้น และลดอุปสรรคต่อการค้าการแข่งขันของผู้ประกอบทุกส่วนในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

ส่วนด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพที่ทางผู้ประกอบการควรเร่งดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย โดยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มควรเร่งดำเนินการด้านของการเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยไร่ให้มากขึ้น มุ่งเน้นการดูแล บำรุงรักษาสวนปาล์ม ไล่ปุ๋ยที่ดีมีคุณภาพ และไล่ปุ๋ยตามธาตุอาหารที่ต้นปาล์มต้องการจากการวิเคราะห์ธาตุอาหารในใบปาล์ม อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี และในส่วนของการตัดผลปาล์มสดเพื่อจำหน่าย ควรคำนึงผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องด้วย คือ การตัดปาล์มที่ได้คุณภาพ ไม่มีการ

หมัก หรือแยกถูกร่วง ตัดปาล์มที่ดิบเกินไป หรือสุกเกินรอบ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบที่จะผลิตได้จากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ส่วนของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเช่นกัน ประสิทธิภาพที่ควรเร่งดำเนินการคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดการสูญเสียจากการผลิต การลดต้นทุนการผลิตให้เหมาะสม การนำผลพลอยได้มาสร้างประโยชน์สูงสุด และสิ่งที่สำคัญคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการตัดผลปาล์มที่ดีมีคุณภาพให้กับเกษตรกร เพราะเป็นวัตถุดิบตั้งต้นหลักของอุตสาหกรรมนี้ อีกทั้งควรมีการควบคุมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่เป็นการผลิตแบบรวมทิ้งเมล็ด หรือที่เรียกว่า โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี ซึ่งโรงงานประเภทนี้ จะรับซื้อผลปาล์มร่วงเป็นหลัก จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการแยกถูกร่วงเพื่อส่งขายให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบทั่วไปจะได้ผลปาล์มสดที่ถูกแยกถูกร่วงออก และส่งผลให้อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่สัดส่วนที่ลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ทางหน่วยงานภาครัฐควรเร่งหามาตรการแก้ไข เพื่อให้ระบบต่างๆ ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย สามารถก้าวเดินไปในทิศทางเดียวกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แนวทางทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ควรเร่งดำเนินการจากความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดตั้งองค์กรกลางแบบครบวงจร ครอบคลุมตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ จนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ ไม่ขึ้นต่อกระทรวงใด โดยเฉพาะเนื่องจากในภาคของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีกรรมสัมพันธ์กับหลายกระทรวง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานที่เป็นไปอย่างล่าช้า ไม่คล่องตัว และอาจเกิดความขัดแย้งในด้านของเป้าหมาย หรือนโยบายของการทำงานในแต่ละกระทรวงขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และเมื่อมีการออกนโยบาย กฎหมาย หรือกฎระเบียบต่างๆ ให้เป็นกฎหมายส่วนกลาง การจัดตั้งคณะกรรมการขององค์กรนี้ ซึ่งควรมาจากทั้งภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นส่วนเกษตรกร ส่วนของอุตสาหกรรม หน่วยงานอิสระ และหน่วยงานภาครัฐในระดับส่วนกลาง และท้องถิ่น โดยสัดส่วนของภาคเอกชนควรมีสัดส่วนที่มากกว่าส่วนของหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากภาคเอกชนจะเป็นผู้ที่รู้จักสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และมีความเข้าใจในกระบวนการ และข้อจำกัดต่างๆ ทำให้สามารถกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มได้อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยวัตถุประสงค์หลักขององค์กรกลาง คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในเชิงพาณิชย์ มุ่งเน้นการค้าและการส่งออก รวมถึงการกระตุ้นหน่วยงานภาครัฐให้เกิดการสนับสนุน หรือส่งเสริมสิ่งๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นด้านการเพิ่ม หรือ

ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนนโยบายด้านพลังงานทดแทน การพัฒนาอุตสาหกรรม
ต่อเนื่องที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมด้านการลงทุนเพื่อให้เกิดการเติบโตของธุรกิจ
อย่างต่อเนื่อง และการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการอย่างยั่งยืนอีกด้วย

กิจกรรมที่สำคัญขององค์กรกลางนี้คือ การมุ่งเน้นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้
ครอบคลุมทุกผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ จนถึง
อุตสาหกรรมปลายน้ำ ให้มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการต่างๆ การลดการสูญเสีย การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิต และอื่นๆ ผ่านการสัมมนา หรืออบรมเชิงวิชาการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ
และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบการในธุรกิจประเภทเดียวกัน หรือผู้ประกอบการ
ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม อีกทั้งมีการสร้าง Website ในการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญๆ ของ
อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งในประเทศ และต่างประเทศอันได้แก่ สถานการณ์ต่างๆ ที่อาจส่งผลต่อ
อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย เทคโนโลยีการผลิต ราคาน้ำมันปาล์มโลก ราคาน้ำมัน
ปาล์มในประเทศไทย ราคาผลปาล์มสด ราคาสินค้าผลพลอยได้ต่างๆ บทความ งานวิจัย หรือการจัด
โครงการศึกษา และงานวิจัยต่าง ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหาร
จัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดผลปาล์มสดเพื่อให้เกิดอัตราการสกัดน้ำมัน
ปาล์มสูง การบริหารจัดการระบบน้ำ การคัดเลือกพันธุ์ปาล์ม เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและมี
ประสิทธิภาพ การลดการสูญเสีย การลดต้นทุนการผลิต การนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้จากการผลิต
มาสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการนำมาทำเป็นปุ๋ย เป็นเชื้อเพลิง หรือการผลิต
กระแสไฟฟ้าทั้งแบบชีวภาพและชีวมวล เป็นต้น ซึ่งหากสามารถจัดตั้งองค์กรกลางในรูปแบบนี้
ย่อมทำให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งหมด ทำให้เกิดความ
เข้มแข็งในการก้าวเดินไปพร้อมๆ กันทั้งกลุ่มอุตสาหกรรม และร่วมกันเสริมสร้างจุดแข็ง ลด
ข้อจำกัด และเสริมสร้างโอกาสในการแข่งขันสู่เวทีโลก อย่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่าง
อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- การค้าภายใน, กรม, กระทรวงพาณิชย์. “การผลิตการตลาดปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๕๔”. ๒๕๕๔.
- ธีรพงศ์ จันทรนิยม. “คู่มือการปลูกปาล์มน้ำมันแบบก้าวหน้า”. ๒๕๕๓.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. “แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)”.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ๒๕๕๔.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. “ร่างแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี
๒๕๕๗ – ๒๕๖๔”. ๒๕๕๖.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. “ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย”. ๒๕๕๕.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. “รายงานเบื้องต้นโครงการศึกษาแนวทางการปรับปรุง
โครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย”. ๒๕๕๖.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- มูลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม. “แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก ๒๕% ใน ๑๐
ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔) (Alternative Energy Development Plan: AEDP ๒๐๑๒-
๒๐๒๑)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.efe.or.th/datacenter/ckupload/files/aedp_๒๕.pd.
- วิชาการเกษตร, กรม. “การแปรรูปปาล์มน้ำมัน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.doa.go.th/palm/linkTechnical/oil%๒๐palm%๒๐processing.html>,
๒๕๕๐.
- ศูนย์วิจัยกสิกร. “ธุรกิจปาล์มน้ำมันหลังก้าวเข้าสู่ AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
[http://www.ksmcare.com/Article/๘๒/๒๘๑๕๕/ธุรกิจปาล์มน้ำมันหลังก้าวเข้าสู่-
AEC,๒๕๕๕](http://www.ksmcare.com/Article/๘๒/๒๘๑๕๕/ธุรกิจปาล์มน้ำมันหลังก้าวเข้าสู่-AEC,๒๕๕๕).
- ศูนย์การเรียนรู้ กรมการทหารสื่อสาร. “บทความเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://signalkm.cloud.rta.mi.th/?p=459>, ๒๕๕๕.
- อิงค์ควิตี้. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ AEC#๑”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://incquity.com/
articles/intro-aec-1](http://incquity.com/articles/intro-aec-1).

อรัญญา ศรีวิโรจน์และจิตภา ช่วยพันธ์. “สถานการณ์น้ำมันปาล์มภายใต้ความไม่แน่นอนของโลก”
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/South/EconomicPapers/Pages/Article_Research.aspx, ๒๕๕๖.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม

โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ..... ปี

ตำแหน่ง..... ชื่อโรงงาน.....

กำลังการผลิต..... ต้นผลปาล์มสด/ชั่วโมง พื้นที่ปลูกปาล์ม.....ไร่

---

๑. คุณรู้จัก หรือ เข้าใจคำว่า “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC” หรือไม่ โปรดอธิบาย

.....
.....
.....

๒. คุณคิดว่าการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๓. คุณคิดว่าการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีผลกระทบต่อธุรกิจของท่าน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

๔. ท่านมีการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีหรือไม่ ถ้ามี
ในด้านใดบ้าง เช่น

○ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผลปาล์มสด/น้ำมันปาล์มดิบ ให้ดีขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

○ การลดต้นทุนการผลิต เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน

○ การพัฒนากระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

○ การพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะมากขึ้น รวมถึงคนงานต่างด้าว

○ ปัญหาด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งแบบมีฝีมือ และ ไม่มีฝีมือ (สมองไหล)

○ อื่นๆ (เช่น โลจิสติก)

---

๕. ท่านคิดว่า ภาครัฐ / ภาคเอกชน ควรสนับสนุนผู้ประกอบการในเรื่องใดบ้าง เพื่อเตรียมความพร้อม
เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น

○ การสร้างความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

○ การจัดหลักสูตรอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการประเทศไทย

○ การสนับสนุนด้านเงินทุน เพื่อส่งเสริมหรือขยายการลงทุน

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบเครือข่ายเทคโนโลยี ระบบการขนส่ง ฯลฯ เพื่อสร้างความได้เปรียบต่อผู้ประกอบการไทย

- การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งจากทุกภาคส่วน

- อื่นๆ (การนำผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามา)

---

๖. หากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเริ่มต้นในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ ท่านมีความพร้อมในการรับมือหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในครั้งนี้

เมษายน ๒๕๕๖

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายกฤษดา ชวนะนันท์
วัน เดือน ปีเกิด	๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๐๓
การศึกษา	ระดับปริญญาตรี BACHELOR OF SCIENCE สาขา COMPUTER SCIENCE จากมหาวิทยาลัย SAM HOUSTON STATE UNIVERSITY สหรัฐอเมริกา ระดับปริญญาโท MASTER OF SCIENCE สาขา COMPUTER SCIENCE จากมหาวิทยาลัย COLUMBIA UNIVERSITY สหรัฐอเมริกา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๓๓ รับตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC – ASSUMPTION UNIVERSITY) พ.ศ.๒๕๓๓-๒๕๓๖ รับตำแหน่งคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC – ASSUMPTION UNIVERSITY)
ตำแหน่งปัจจุบัน	กรรมการผู้จัดการ บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด(มหาชน) ดำเนินธุรกิจ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ กรรมการบริหาร บริษัท วีจี เอ็นเนอร์ยี จำกัด ดำเนินธุรกิจโรงงานผลิตไฟฟ้า จากก๊าซชีวภาพ ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย วาระปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ นายกสมาคมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม(Palm Oil Crushing Mill Association) กรรมการคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง	แนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน		
ผู้วิจัย	นายกฤษฎา ชวนะนันท์	หลักสูตร ปรอ	รุ่นที่ 26
ตำแหน่ง	กรรมการผู้จัดการบริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด(มหาชน)		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทย ไม่น้อยไปกว่าอุตสาหกรรมด้านการเกษตรอื่นๆ ซึ่งปาล์มน้ำมันจัดว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของภาคใต้ โดยความต้องการใช้น้ำมันปาล์มภายในประเทศเกิดจากความต้องการเพื่อการบริโภคเป็นหลัก รองลงมาคือ เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทน และเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆ และแนวโน้มของความต้องการในประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และพลังงานทดแทนที่สำคัญของประเทศไทย

การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558 นั้นหมายถึงการเร่งขจัดมาตรการด้านภาษีนำเข้าสินค้า และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีต่างๆ ย่อมทำให้เกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มอาเซียน และยังเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มหลักของโลก โดยมีผลผลิตรวมกันของทั้งสองประเทศมีสัดส่วนเกือบ 90% ของผลผลิตน้ำมันปาล์มทั้งโลก นั้นหมายถึงอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย จะต้องแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก นั่นคือความท้าทายสำหรับทุกธุรกิจในการปรับตัวให้ทันกับความต้องการแนวทางการปรับตัวให้ทุกธุรกิจในการผลิตทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมก้าวสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เพื่อให้สามารถก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างความ

เข้มแข็ง ความมั่นคง และความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยใน
เวทีโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างภาพรวมของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ผลกระทบ
ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต่อการเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเสนอแนะแนวทางการ
ปรับตัวของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเมื่อเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะมุ่งเน้นการวิจัยในส่วนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม เนื่องจากผลปาล์มสดเป็น
วัตถุดิบตั้งต้น และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม และ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่
จังหวัดชุมพร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์
3. ขั้นตอนการวิจัย
  - 3.1 ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล
  - 3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์
  - 3.3 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
  - 3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์
  - 3.5 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์
  - 3.6 สรุปผลวิจัย และจัดทำข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในส่วนของเกษตรกรผู้
ปลูกปาล์มและ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมีความเห็นว่า การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในปี 2558 จะส่งผลกระทบต่อด้านลบกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย ในด้านการภาวะแข่งขันที่รุนแรงขึ้น เนื่องจากต้องเผชิญการแข่งขันกับประเทศผู้นำทางด้านอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่เริ่มมีการเตรียมความพร้อมในด้านประสิทธิภาพการผลิต การลดการสูญเสีย การลดต้นทุนผลิต และการนำผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้มาสร้างประโยชน์สูงสุด

แต่ก็ยังคงมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มบางส่วนที่คาดว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ย่อมทำให้เกิดการชะลอในการพัฒนาประสิทธิภาพในทุกๆด้าน

ในส่วนความต้องการสนับสนุน หรือการส่งเสริมจากภาครัฐ และภาคเอกชน คือการเน้นการทำความเข้าใจความเข้าใจ ข้อดี ข้อเสีย โอกาส และอุปสรรคของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อผู้ประกอบการในส่วนต่างๆของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การจัดตั้งองค์กรกลาง หรือหน่วยงานกลาง ที่ประกอบด้วยหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ข้อดี ข้อเสีย โอกาส อุปสรรค พร้อมร่วมหาแนวทางในการเสริมสร้างจุดแข็ง ลดข้อจำกัด สร้างโอกาสในด้านการแข่งขันที่มากขึ้น และลดอุปสรรคต่อการค้าการแข่งขันของผู้ประกอบทุกส่วนในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการต่างๆในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย

ด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพที่ทางผู้ประกอบการควรเร่งดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน โดยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มควรเร่งดำเนินการด้านของการเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยไร่ให้มากขึ้น มุ่งเน้นการดูแล บำรุงรักษาสวนปาล์ม ใส่ปุ๋ยที่ดีมีคุณภาพ และตามธาตุอาหารที่ต้นปาล์มต้องการ การลดต้นทุนการผลิต และในส่วนของการตัดผลปาล์มสดเพื่อจำหน่าย ควรคำนึงผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องด้วยโดยการตัดปาล์มที่ได้คุณภาพ ไม่มีการหมัก หรือแยกลูกร่วง ตัดปาล์มที่ดิบเกินไป หรือสุกเกินไป เนื่องจากการกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลต่อปริมาณคุณภาพ และต้นทุนการผลิตของน้ำมันปาล์มดิบที่จะผลิตได้จากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ส่วนประสิทธิภาพของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่ควรเร่งดำเนินการเช่นเดียวกัน คือ การจัดซื้อผลปาล์มสดที่ดีมีคุณภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดการสูญเสียจากการผลิต การลดต้นทุนการผลิตให้เหมาะสม การนำผลพลอยได้มาสร้างประโยชน์สูงสุด อีกทั้งควรมีการควบคุม โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่เป็นการผลิตแบบรวมทิ้งเมล็ด หรือที่เรียกว่า โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี ซึ่ง

โรงงานประเภทนี้ จะรับซื้อผลปาล์มร่วงเป็นหลัก จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการแยกถูกร่วงเพื่อส่งขายให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มเกรดบี และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบทั่วไปจะได้ผลปาล์มสดที่ถูกแยกถูกร่วงออก และส่งผลให้อัตราการสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่สัดส่วนที่ลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ทางหน่วยงานภาครัฐควรเร่งหามาตรการแก้ไข เพื่อให้ระบบต่างๆ ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย สามารถก้าวเดินไปในทิศทางเดียวกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

อีกทั้งควรจัดตั้งองค์กรกลางแบบครบวงจร ครอบคลุมตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ จนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม โดยวัตถุประสงค์หลักขององค์กรกลาง คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในเชิงพาณิชย์ มุ่งเน้นการค้าและการส่งออก รวมถึงการกระตุ้นหน่วยงานภาครัฐให้เกิดการสนับสนุน หรือส่งเสริมสิ่งๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนนโยบายด้านพลังงาน การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมด้านการลงทุนเพื่อให้เกิดการเติบโตของธุรกิจอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนโครงการศึกษา และงานวิจัยต่างๆ รวมถึงการให้ข้อมูลที่สำคัญๆ ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการก้าวเดินไปพร้อมๆ กันทั้งกลุ่มอุตสาหกรรม และร่วมกันเสริมสร้างจุดแข็ง ลดข้อจำกัด และเสริมสร้างโอกาสในการแข่งขันสู่เวทีโลก อย่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างยั่งยืน